

АГИТАТОРДЫН
БЛОКНОДЫ • 8

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

8 №
август
1976 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын
пропаганда ла агитация бөлүги

АШ ЈУУНАДАРЫНА — ПАРТИЙНЫЙ КИЧЕЕМЕЛ

«Јаңы бешјылдыктын баштапкы жылында бийик чыңдыйлу ла көп јуртхозпродукталар берери — бастыра бешјылдыкка јакшы баштанкай эдери» деп, КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөкөр Л. И. Брежнев орооннын јер ижинин озочылдарына ийген письмозында темдектеген.

Андый көп лө јакшы чыңдыйлу јуртхозпродукталарды берери өскүрген ашты јылыйтпай јуунадып алганынан камаанду. Область-нын партийный организациязы јурт јерлердин ишчилеринин алдына кыралардын јаңыс ла ажын кыска өйдин туркунына, јылыјту јокко јуунадар эмес, је анайда ок саламды ла коозоны бастыразын јуунадып алар задача тургусты. Јуунадып ла јууп алган салам ла коозо малга үзери азырал бололо, малдан алар продукталарды көптөдөр арга болор.

Быјыл областьтын колхозторы ла совхозторы 43 мун гектар кыранын түжүмин јунадала, 44,6 мун тонна аш алар, ас ла алза, 12,7 мун тонна ашты үренге урар учурлу.

Кыралардын түжүмин кыска өйдин туркунына кезип јуунадала, өрө айдылган задача-

ларды јенүлү бүдүрер аргалар Туулу Алтай-дын јер ижининг ишчилеринде бар. Оныла колбой партийный организациялардын зада-чазы — ол аргаларды билгир ле толо тузала-нары. Аш кезерине белетенерде, јурт јерлерде-ги коммунисттердин ајарузын элден озо аш јуунадар бастыра техниканы лаптап ла быжу-лап јазаарына ууландырар керек.

Ол јанынан бистинг областьта бүгүнгү күн-де јаан једикпес-тутактар барын темдектеер керек. Майма, Көксуу-Оозы аймактарда аш јуунадатан агрегаттардын талортозына шы-дары эмдиге јетире ремонттолголок.

Ончо јанынан быжулап белетенип албай јадып, ашты јуунадып баштаза, бу иш айдары јок узаары јарт, онон улам көп аш јылыйар. Онын учун кажы ла аймак, кажы ла колхоз ло совхоз малга азырал белетеер иштинг тебү-зин јабызатпай, аш јуунадар техниканы ре-монттоп јазаарын түргендедер учурлу.

Калганчы өйдө улай јааш жаап турганынан элбек кыралардын ажы маат јок јыгылар. Онон улам аш јуунадар ишке үзери уур-күч-тер кожулар. Андый кыралардын ажын јылыйтпай јуунадып аларга ангылу јазалдар эдип баштаар керек. Инженерно-технический ишчилер ле механизаторлор јыгылган аш ке-зетен ангылу јазалдарла ончо жаткаларды јепсеп алар учурлу. Комбайндарды быжулап јазайла, аш төгүлгедий јерлерди чек јок эдип чыныктаар керек. Чыныкталганын шинг деп көрбөгөн бир де машина кыранын анканына чыкпазын!

Хозяйстволордын парткомдоры аш јуунада-рына белетенер ле өткүрер төзөмөл лө поли-

тический иштиң чокум планын тургузар, ол планда кандый ишти качан бүүдүрери, кем каруулу болоры јарталар учурлу. Аш јуунадарына белетелген техниканы шиндеп көрөтөн аңылу комиссиялар төзөйлө, олардын бажына јаан ченемелдү механизатор-коммунисттер көстөп тургузар керек. Коммунисттерди аш јуунадарында эң ле каруулу јерлерге тургузар, партийный ла партийно-комсомольский группалар төзөөр. Социалистический мөрөйдинг ээжилерин тургузала, аш јуунадарында туружатан бастыра ишчилерге јартап айдып берер керек.

Аш јуунадар техниканы бийик арбынду тузаланары механизаторлордын ижин чике ле чокум төзөгөнинең камаанду. Партийный организациялар, совхозтордын ла колхозтордын башкараачылары ла специалисттери аш јуунадып тартар комплекстер, комбайно-транспортный звенолор төзөөр сурактарды учына јетире шүүп алар керек. Аш јуунадар ишти анайда төзөгөни јаан тузалузын Алтайский крайда, ол тоодо бистинг областьта өткөн јылдардын ченемели көргүсти.

Ишти звенолор ажыра төзөөрдө технический аргалар јакшы тузаланылат, аш јуунадып турган машиналарды кичеерге, үреле бергендерин түрген јазап аларга эптү. Темдектезе, Көксуу-Оозы аймакта быјыл ашты јуунадар ла тартар сегис комплекс төзөлөри пландалып јат. Олорго кыралардын ажын кезерине белетейтен, кезетен ле тартатан звенолор, анайда ок саламды ла коозоны јууп тартатан, технический ле бытовой јеткилдейтен, солок сүретен звенолор кирип јат. Анай-

да аш јуунадар ла солок сүрер өйдө иштейтен улуска јарамыкту айалга јеткилдеер, бастыра бу иштерди пландаары, башкарары ла шиндеери јаранар.

Кан-Оозы аймакта аш јуунадар ла тартар үч комплекс, тогус звено төзөлөр. Звенолордын ижин пландаарда үрелген техниканы түрген ремонттоорын, аш јуунадар агрегаттарды күйдүрер ле сүркүштеер немелерле јеткилдее-рин чокум темдектеери јаан учурлу. Плана кыралардын элбеги ле аштын түжүминин кеми аайынча звенодо канча кижии болотонин јартайла, бастыра иштер ол план аайынча өдөрин јеткилдеер керек.

Је бригада эмезе звено канча да кире техникала јепселзе, иш канча да кире чокум пландалза, керек улустаң, олардын јакшы ижинен камаандузын ундыырга јарабас. Онын учун аш јуунадарында улус эрчимдү ле јаан једимдү иштегедий, олар машиналардын технический аргаларын толо тузалангадый айалга јеткилдеер керек. Улусты бойынын өйинде изү курсакла јеткилдеерин, оларго эн керектү товарларды апарып садарын, медицинский ле культурно-бытовой јеткилдеерин төзөөри јаан учурлу иш.

Аш јуунадарында турушкан улус амыранатан одуларды ажындыра јазаар керек, олардо улус уйуктайтан вагончиктер болгоны јакшы. Аш јуунадар ла тартар комплекстерди коммунисттер баштаар учурлу. Олар бойлоры јакшы иштин ле дисциплинанын јозогын көргүзер, иш бойынын өйинде бүдери ле бийик чындыйлу болоры учун каруулу болор, иштин дисциплиназын бузаачыларла, керексинбес-

терле күүн-кайрал јоктон тартыжар учурлу. Шак ла бу керектер кезик партийный организациялардын ајарузында болбой турганы малга азырал белетеп турган өйдө јарт көрүнди.

Партийный комитеттер, баштамы ла цеховой партийный организациялар аш јуунадар өйгө јангыс ла јакшы тургузылган төзөмөл лө партийно-политический иштердин планын тургузар эмес, је ол планды кыйа баспастан бүдүрерин јеткилдеер учурлу.

Ашты түрген ле јылыјту јоктон јуунадарын политический ле культурно-јартамал ишле јеткилдейтен аргалар областьтын партийный организациясында көп. Је ол аргаларды кезик колхозтордын ла совхозтордын партийный организациялары јеткил тузаланбай јадылар. Кезик јерлерде социалистический мөрөй јанду ла деп төзөлгөн, итогторы өйлү-өйинде көрүлбейт, стенгазеттер ле јуучыл листоктор бойынын өйинде чыгарылбай јат. Мөрөйдө турушкан улусты моральный ла материальный јилбиркедер аргалар јетире тузаланылбайт.

Аш јуунадып турган иште моральный ајалга бийик кеминде, политический агитация једимдү болоры — партийный организациялардын күнүн сайын бүдүрип турган ижи болзын.

Онынчы бешјылдыктын баштапкы јылынын түжүмин кыска өйдин туркунына бир де болчок ашты јылыјтпай јуунадала, сакырымга уруп аларын јеткилдеери — колхозтордын ла совхозтордын партийный организацияларынын, коммунисттердин төс задачазы.

ЈАШӨСКҮРИМЛЕ ТАСКАДУЛУ ИШТИ ЈАРАНДЫРАР

КПСС-тинг XXV съезди партиянын экономический ижинде эн бийик амаду албатынын материальный ла культурный јадын-јүрүминин кемин токтоду јоктон бийиктедери болуп јат деп темдектейле, ол задачаны бүдүрери «общественный производствоны түрген ле тен-тай өскүрерин, научно-технический өзүмди түргендедерин, иштин арбынын бийиктедерин, албаты-хозяйствонын ончо бөлүктеринде иштин чындыйын јарандырарын некеп јат» деп анылаган. Андый некелтеге экономический де, технический де, социальный да, нравственный да өзүмнин керектери бириктирет. Онынчы бешјылдыктын төс ээжизин бүдүрери — производствоны тузалу ла бийик чындыйлу эдери советский улустын ижинен, олардын профессиональный ла идейно-нравственный кеминен камаанду болор. Бу некелте бистин бастыра улуска эдилип турган болзо, је јашөскүримге — коммунизмди төзөөчилерге ол там бийиктеп јат.

Бистин областта иштеп турган улустын кажы ла үчинчизи 30 јаштан ашпаган, олардын 54 проценти орто ло бийик, 41 проценти сегисјылдык үредүлү, бастыратекши орто үредүге көчөр иш учына чыгып браады. Областын јашөскүрими, бастыра ороондо чылап ок, наукада, культурада ла общественный

јадын-јүрүмнин өскө дө бөлүктеринде јаан учурлу иштер бүдүргилейт. Јашөскүримнин тоозы производствонун төс озочыл бөлүктеринде, терен билгирлер, тапкыр шүүлте, науканын ла техниканын једимдерин тузаланыры керектү иштерде көптөп туру.

Бистин јашөскүримнин көп сабазы јүрүмин обществонун тузазына болуп иштеер күүндү баштап јат. Је кезикте јиит улус күүнзеген, јилбиркеген санаа-шүүлтезине једип болбой турган учуралдар бар. Научно-технический революция эм тургуза производствонун ончо бөлүктерине таркадылбаган. Эмдиге јетире көп тоолу уур иштер бир ле аай колдын күүчиле бүдүрилет. Јиит ишмекчиге техниканын эскизин берип, оны колло бүдүрер болушту ишке тургузып турган учуралдар бисте эмди де ас эмес. Қижн бойынын керегине күүни јок болзо, оны ишке коммунистический күүн-тапту эдип тазыктылары күүчке келижет.

Бу ишти бастыразын ондолтып аларга ас эмес өй керек болоры јарт. Шак ла онон улам эн ле озо јашөскүримнин алдына производственный да, производственный эмес те бөлүктерде күүнүн сайын бүдүрип турган иштин аргаларын јартаары сүүрекей јаан учурлу, экинчизинде дезе, кыйалта јоктон канча-канча профессияга үредип, бүдүрип турган ишти өскөртип турар керек; үчинчизинде, иштеер айалганы, материальный ла моральный јилбиркедишти јарандыларын кичеер керек.

Мыныла коштой јашөскүримди көпчидилген, јараштыра јуралган кей-төгүнле мекелебей, эмдиги өйдөги производстволо теренжиде таныштырып, обществого керектү бүдүретен

ишке морально-технический ле профессиональный јанынан белетүлү болорын кичеер керек. Је кезикте бисте јииттерди ишке таскадарында, оны кыйалта јоктон бүдүретен, общественонун өзүмине ле ижинин јүрүмине керектү эдип үредип тазыктыларында једикпестутактар бар болуп турганын кородоп темдектеерге келижет. Кандый ла бүдүмдү иш общественонун алдында кыйалта јоктон бүдүретен керек, ол кажы ла кижиден колло до, башла да тын ийде-чыдал, дисциплинала да каруулу болорын некеп турганын јашөскүрим билер учурлу. Оны јартаарына ийде-күчти де, өйди де кысканбас керек.

Өзүп јаткан јаш үйени ишке таскадарында В. И. Лениннин «...кандый ла ишти, канча да кирези кирлү ле күч те болзо, кажы ла кижибүдүрер тушта: мен — јайым иштин улу черүзинин бөлүги деп көрүп турар эдип төзөөр керек» деген јакарузыла башкарынар учурлу.

Иштин јакшынак салтарынын ийдези качан коллектив кажы ла ишчиге бойынын камаанын јетирер тушта там ла бийиктеер. Бу керекти кажы ла кижиде, анчадала јүрүмде ченемели ас јашөскүрим јакшы ондоп билери сүрекей јаан учурлу. Анайдарда, промышленный предприятиеге, стройкага, колхозко, совхозко иштеерге јангы ла келип, баштапкы алтамдар эдип турган јиит улус коллективтин некелтелү, јилбиркедүлү ајарузында, иш аайынча ченемелдү нөкөрлөринин килемјилү колында болорын кичеер керек. Мында анчадала јаан учур төмөндөй турган ишмекчи коллективке — сменаларга, бригадаларга, участокторго берилип јат.

Јаан творческий ле таскадулу аргалар комсомолдордон ло јашöскүримнен тöзöлгөн ишмекчи коллективтерде ачылып, олар јиит улусты профессиональный ла нравственный јанынан öскүрер јакшынак школ боло берди. Областьта анчадала «Романтик» деп коллектив элбеде јарлу, ол јашöскүримди јүрүмде ле иште тазыктырар чындык школ боло берди.

Ишке ле јүрүмге бийик күүн-тапту болорынын јозогы наставничестводон көрүнет. Онын ийдези бистин обществонын ак-чек амадузын ла идеалдарын бүдүрерине ууландырылган. Наставниктерле, узы бийик, буурзак, јалакай улусла кожо иштеп турган јииттер профессионализмнин, јүрүмнин јакшынак үредүзин өдүп, бийик моральный кылык-јанга, советский кижинин иштеги агару көрүм-шүүлтезине тазыгып јат.

Бүгүн областьта 2700 наставник иштейт, олардын 1600-зи коммунистический иштин мергендүчилери, 1560 кизи ордендерле, медальдарла кайралдаткан. Шефский болуш 3100 јашöскүримге јетирилет, олардон 1407 кизи иштин арбынын бийиктеткен, 1210 кизи коммунистический иш учун мөрөйдө туружат, 1640 кизи класснозын ла разрядын бийиктеткен, 930 кизи үредүлү заведениелерде ле школдордо үренгилейт.

Партийный, профсоюзный, комсомольский организациялар наставничествонын общественный тоомјызын көдүрерине ууландырылган моральный ла материальный јилбиркедишти тыгыдарын лаптап шүүп көрөр учурлу. Јылдын ла кажы ла предприятиеде, колхозто ло совхозто наставниктердин слетто-

рын өткүрүп, оны комсомолдын III съездинде В. И. Лениннин куучын айткан күниле колбоор керек.

Бойынын керегинин узы болуп алган кижини мактулу деп айдыжат, же ого үзери бойынын үренчигин ус эдип алган кижини оноң до мактулу. Шак мында наставничествонун төс учуры айдылган. Ол керек партийный документтерде, нөкөр Л. И. Брежневтин куучындагында бийик темдектелген.

Партийный организациялардын алдына наставниктерле ишти там жарандырар, бу каруулу ишке улусты талдап тургузар, тоозына ла болуп, онын быжузына, тузалузына аярбайтанын токтодор некелте тургузылып јат. Наставник болор правоны ак-чек иштү, бийик профессиональный белетүлү, нравственный көрүм-шүүлтелү улус алар аргалу.

Наставниктерле өткүрер иште байлык ченемел бөс согор фабрикада, «Электробытприбор» заводто, 190-чы ПМК-да, Каракокшодогы агашпромхозто ло өскө дө предприятиедерде бар. Олордо наставниктердин советтери јакшы иштейт, јашөскүримди озочыл ченемелге үредери тутак јоктон өдөт. Наставниктер бойынын ижи керегинде улай ла партийный организациялардын алдына, ишмекчилердин јуундарында отчет эткилейт.

Јашөскүрим тагынан јүрүмге бийик билгирлү, ол билгирлерди тузаланып билер, ишке профессиональный белетүлү, обществонун ак-чек санаалу, каруулу болуп кирерин өйкыйалта јоктон некеп туру.

Көп тоолу предприятиелердин, колхозтордын ла совхозтордын башкараачылары эр-

тенги күнди сананып, школдорго килемји эдип, ологго техника, јер берип, үренчиктердин бригадаларын башкарар специалисттер чыгарып, үредүлү мастерскойлогго оборудование садып аларга болужып турулар. Тогузынчы бешјылдыкта школды божоткон 3 мун јашөскүрим трактористтердин ле шоферлогдын специальностьлогын керелеген удостоверениеелер алган. Кенгидеги, Турачактагы, Јабагандагы, Јолодогы, Амурдагы ла өскө дө бир кезек совхозтордо школды божоткон јашөскүримнен мал өскүрер бригадалар төзөлгөн. Областьта ологдын тоозы 150-ге јетти. Уренчиктердин бригадаларында, лесничествологдо, иштин ле амыраштын лагерьлеринде эмди 6,5 муннан ажыра јииттер туружат. Олог 1137 гектар јерде өзүмдер өскүрет, 11775 гектарда агашты кичееп, јылдын ла 450 центнерге јетире түк кайчылап, 17 центнерге шыдар ноокы тарап алгылайт.

Је бис эм тургуза үренчиктерди иштин болужыла, иш ажыра тазыктыларында текши үредүнинг кеминен сондоп јадыс. Эмди үредүни божоткон беш кижинин бирүзи ле школдын јетирген камааныла профессия талдап алып турганы чочыдулу керек болуп јат. Ондой аймакта 8-чи, 10-чы класстардын 469 үренчигин сурап угарда, ологдын төртүзинин үчүзи школды божоткон согында кайда ла барар күүндү, је јангыс ла јурт хозяйствотого барбас күүндү болгондоры јарталды. Мал ижине јүк ле 16 кизи күүнзеген.

Бу айалга профориентация јанынан бистин өткүрип турган ижисте јаан једикпестер бар болгонын керелейт.

Мында эн ле эптү ле туза јетиргедий эп-арга школдын јадын-јүрүмиле, производство-ло колбуларын тыгыдып, ол ажыра јашөскү-римди ишмекчи профессияга үредерине ууландыраары, јүзүн-башка ишке белетеерин јарандыраары болуп јат.

Орооннын кезик городторында эмди бир канча предприятиелер биригип, үредүлү-производственный комбинаттар төзөп јадылар.

Бистин областьтын јурт хозјайствозында эм тургуза элбеде тузаланылып турган сок јаныс эп-арга—үренчиктердин производственный бригадалары. Је олар до керегинде көп куучын өткүрерге келижет, ненин учун дезе, оларго көп учуралдарда эскирип калган техника берип јадылар. Школдордын мастерскойлары, машиноведениенин кабинеттери оборудованиеле ујан јеткилделген, оларды оборудовать эдеринде эрчимдү туружып турган предприятиелердин тоозы ајдары јок ас.

Партийный организациялардын качылары бу сурактарды парткомдордо, партийный јуундарда курчыда тургузып, башкараачылардан, инженерно-технический ишчилерден школго ајарузын тыгыдарын некеер учурлу.

Јашөскүримди ишке тазыктыраарында төс учурлу бөлүк ишмекчи коллектив болуп јат. Ол ажыра кижинин обществоло социальный колбулары тургузылып јат. Коллективтин ий-дези онын коммунисттеринин, комсомольский ле профсоюзный активинин, эн артык улустын — ишти јангыртаачылардын ла озочылардын ченемели ле ойгор шүүлтезинин шыл-тузыла кажы ла јиит кижиге јетирип турган салтары тыгыганы ажыра кожулып, јашөскүримге јетирип турган камааны бийиктеп јат.

Көп учуралдарда коллективке жаңы келген уулдар ла кыстар текши улустың ортозында «табылбай» калат. Андый јиит, ченемели ас кижии, бойы баш билинер боло береле, айлан-дыра улусла таныжып, колбу тургузар арга бедреп јат. Јиит кижини коллективтинг ак-чек күүн-санаалу улусы баштапкы ла алтамнан ала колына, шинжүзине албаза, ол коомой кылык-јаңду улустың салтарына кирип калардан маат јок. Оның учы-түби коомой до болордон айабас.

Андай керектерди болдыртпаска комсомол-дың активиле, анчадала төмөндөй турган организацияларда ишти тыгыдып, коллективте чындап ла тоомјылу улусты башкартулу ишке талдап тургузар керек. Кажы ла јиит кижии коллективтинг, комсомольский организацияның алдына берилген иш учун, кылык-јаңы учун каруулу болорын тыгыдар керек.

Јашөскүримди марксистско-ленинский көрүм-шүүлтелү, партияның кереги, коммунизмнинг идеалдары учун турумкай болорына таскадарында политический үредү, ленинский уроктор ло зачеттор, общественный наукалар аайынча рефераттар белетеери, эл-јон ортодо политический, пропагандистский иш өткүрерине јакшы белетүлү јиит улусты тартып алары сүрекей јаан учурлу.

Јашөскүримди үредер, таскадар элбек иштер керегинде айдып тура, военно-патриотический таскадунын, јашөскүримнинг идейно-нравственный кеми бийик, турумкай күүнтапту болорын ајарудан чыгарбас керек.

ВЛКСМ-нинг Төс Комитедининг баштапкы качызы Е. М. Тяжельников Минскте өткөн Бастырасоюзный научно-практический кон-

ференцияда јашöскүримнин патриотический таскадунын задачалары керегинде куучындап тура, мынайда айткан: «Бистин алдыста турган задача кажы ла комсомол, пионер, ончо уулдар ла кыстар историянын улу героический традицияларыла јуук таныжып, олор Коммунистический партиянын ла советский албатынын героический керектерин улалтаачылар болгонын, партия ологго бистин Төрö-листин научно-технический ле социальный өзүмин бүдүмјилегенин терен билип аларын јеткилдеери болуп јат».

ВЛКСМ-нин Төс Комитеди јашöскүримди коммунистический јанынан үредип таскадарына КПСС-тин XXV съездинин исторический јөптөрин, онынчы бешјылдыктын пландарын бүдүрерине көдүреринин јаан учурын билип тура, 1976—1980 јылдарда «КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин јүрүмде бүдүрер» деген тема аайынча Бастырасоюзный Ленинский зачет өткүрер јөп чыгарган. ВЛКСМ-нин Төс Комитеди Ленинский зачетты үч бөлип, Улу Октябрьдын 60 јылдыгына, Ленинский комсомолдын төзөлгөнине ала 60 јылдыгына ла В. И. Лениннин 110 јылдыгына учурлай өткүрер деген шүүлте эткен.

Нравственный јанынан үредип таскадары кижинин јилбиркеген күүн-табыла, не-немени керексиген некелтелериле колбулу. Кезик улус јангыс ла бойынын јилбүлерине, амадуларына болуп, ачыркап јүткийтени олордын көрүм-шүүлтелери, јилбүлери јабыс кеминде болгонынан улам табылып јат. Кезикте материальный јанынан јеткил јадын-јүрүм кижинин духовный өзүминин төзөлгөзи болордын ордына ого коомой салтарын јетирет.

Андый керектерди иле-јартына чыгарып, јо-голторы јанынан КПСС-тин XXV съездинин документтеринде ле материалдарында јарт ла чокум айдылган.

Партийный организациялар, элбек јон ортодо өткүрип турган пропаганда кезик улустын текши керекке бойынын үлүүзин јетире кошпой, обществодон ло алайын-тудайын деген кылыктарын туй согуп, коскорып турар учурлу.

Мыныла колбой јашөскүримнин духовный јадын-јүрүмин байгызарына, озор иштег бош өйди тузалу ла јилбүлү өткүрерине тын ајару ла килемји эдер керек. Андый керектердин тоозына спорт, јакшы книгалар, ачык-јарык куучын-беседалар, писательдерле, компози-торлорло туштажуларда, тематический энгир-лерде ле байрамдарда туружары ла өскөзи де кирип јат.

Јашөскүримди коммунистический јанынан үредип таскадар элбек ле каруулу иш оныла колбулу бөлүктердин — биленин, комсомол-дын, текши үредүлү школдордын ла бийик үредүлү заведениелердин иштеги коллектив-тин, эл-јоннын ийде-күчтерин партийный ор-ганизациялар бириктирип, билгир башкарган согында јенүлү бүдер аргалу.

К. Тишков

АЗЫРАЛ БЕЛЕТЕЕР ÖЙДÖГИ МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ИШ

Шебалин аймактын совхозторынын јалан-дарында јаан ајарулу иштер башталды. Коммунисттердин ле јурт хозјайствонын бастыра ишчилеринин алдында малга азыралды көптөнг белетеп аларынын, олардын чындыйын јарандыраарынын, азыралды кыска өйдин туркунына белетеп аларынын ла малды јакшы кыштадарына ајалга төзөп аларынын задача-лары туруп јат.

Быјыл аймактын совхозторы 340000 центнер өлөнг, 841000 тонн силос, 5100 тонн моноазырал, 13800 тонн сенаж ла 1400 тонн витаминдү өлөнгнин кулурын белетеп алар керек. Пландар уур ла күч. Је оларды бүдүрерге бастыра бар-јок күчтерди тузаланар керек. Партийный организациялардын бастыра өткүретен массово-политический ижи јалан ижине ууландырылган. Культпросветишчилердин ле агитаторлордын алдында јаан ла каруулу задачалар тура берди. Олор культурно-массовый иштин бастыра бүдүмдерин тузаланып, азырал белетееринин прогрессивный эптерин азырал белетеечилердин ортозында элбеде таркадып, јартамалду иштер өткүрер учурлу.

Өткөн јылдарда азырал белетеер өйдө өткүрген иштер аайынча культуранын учреждениелери ле агитколлективтери бир кезек ченемел јууп алгандар.

Өлөн чабар ишке белетенери озолондыра башталган. Партийный организациялар ла культураның ишчилери албаты ортозында өткүретен массово-политический иштердин жаба тургузылган планы парткомның заседа-ниезинде шүүжилген. Анайып, культурный комплекстинг планы Эликманардың партко-мында 5 июньда јөптөлгөн. Ол планда тема-тический вечерлер ле устный журналдар өт-күрери темдектелген, өлөн белетеерининг өдүп турганын көргүзетен көргүзүлү агитация тем-дектелген.

Агитколлективтер ле агитбригадалар—пар-тийный организациялардың јаан болушчыла-ры. Самодеятельный артисттер концерт-ойын көргүзип, улустың жаңыс ла күүн-табын кө-дүрип турган эмес, анайда ок олар јуучыл листоктор, молниялар чыгарып, једикпес-ту-тактарла тартыжып ла озочыл ченемелди таркадарында туружып, ишке коммунистиче-ский күүн-тапту болорына таскадат. Өткөн јылда азырал белетеечилердин ортозында агитколлективтердин болужыла иштинг бий-ик көдүрингилү кеми тургузылган, онын учун азырал белетеерининг јакылталары ажыра бүткен. Андыйлардың тоозында Эликманар-ский совхозтың Аностогы фермазынын агит-коллективи болгон. Анда агитбригада, лек-торлор ло оформительдер иштеген. Агитбри-гаданың ижинде үредүчилер, ферманың спе-циалисттери ле культишчилер турушкан. Олар озочылдарла јолугып, беседалар ла по-литинформациялар өткүргилеген. Олар анай-да ок јаантайын бойынын јозогын көргүзип, тургускан концерт-ойындарын производство-нын озочылдарына учурлагылайтан. Анай-

ып, общественный малга азырал белетееринин берилген якылтазын ферма 112 процентке бүдүрген.

Бу жылда агитколлектив былтыргы жылдын ченемелине тайанып, бойынын ижин хозяйствонун керектериле, онын задачаларыла колбой өткүрөт. Өлөң ижи башталардан озо агитаторлордын семинары өткөн. Ол семинарда кажы ла агитатордын алдына бойынын задачалары тургузылып, онын эдетен ижи чокумдалган.

Агитколлективтин ижин журттагы культуранын Туразынын директоры Михаил Иванович Ильминский башкарат. Ол мынайда куучындайт: «Бистин агитколлективте 10 агитатор. Кажы ла агитатор беседалардан башка ферманын ишчилериле, журт жаткан улусла аңылу кычырыштар өткүргилейт. Агитатор ло библиотекарь Шадрина М. Я. өлөң белетеп турган звенолордын жаантайынгы айылчызы болот. Ол беседалар өткүрип, жаңы бичиктердин обзорын эдет, молниялар чыгарып, иштин магынын календарин тургузат. Агитаторлор бойлорынын куучындарын жүзүн-жүүр сурактар аайынча өткүргилейт. Же бу иште эн ле төс учурлузы партиянын XXV съездинин материалдарын жартаары болот. Ол ишти база озолодо пландап алгандар. Ол план аайынча јаландардагы стандарды көргүзүлү агитацияла кееркедип алары озолодо темдектелген. Анайда ок устный журналдар ла тематический энгирлер өткүрери база темдектелген. Олордын бир кезиктери мындый: «Бистин журттын бүгүңги керектери», «Озочылдарга тендежигер». Азырал белетеер иштердин бүткен итогторын кажы ла

кижи көргөдий эдип клубта жазап салган. Жаландагы стандар ла совхозтын фермалары сайын жүрүп, концерттер көргүзери темдектелген.

Былыргы азырал белетеер жылда Шеба-линнин районный агитбригадазы жалаңдар-да ла бүктерде иштеп турган улус ортозында жылбүлү иштер өткүргөн. Автоклуб дезе азырал белетеечилерге керектү өйдө келип турган. Лекторлор кичинек ле бош өйлөрдү тузаланып, телекейлик албаты ортодогы айалгаларды улуска кыскарта куучындап, район-нын хозяйстволорында азырал белетеер иштердин өдүп турган кеми керегинде жетирүлөр берип тургандар. Онын кийинде улус ойын-концерт көрөтөн.

Культишчилердин ченемелинде мындай бүдүмдү иштер бар, темдектезе: озочылдарга учурлаган иштин магынын флагын көдүрери, көчүп жүрер вымпелдерди азырал белетеер иштин жөнүчилерине көдүринилү айалгада берери, хозяйстволордын жамылулары турушкан жуундарда ологго баалу сыйлар, мактулу грамоталар, акчала сыйлар берери. Бу мындай бүдүмдү иштер былыргы жылда элбеде тузаланылган. Эдиганский совхозтын агитбригадазы ла культпередвижказы (заведующийи С. Иркитов) былыр азырал белетеер өйдө жаантайын жуучыл листоктор, «молниялар», анайда ок «крокодил», «тегенек» ле «салжа» деп сатирический листоктор чыгаргандар.

Быылгы да жылда ологдын ижи коомой эмес төзөлгөн. Тургуза өйдө аймакта 8 агитбригада иштеп жат. Анайып Аностын, Шеба-линнин, Дьектиектин, Чопоштын, Чамалдын

ла райондогы культуранын Туразынын агитбригададары азырал белетеечилерге бир канча концерттер тургустылар. Ол концерттердин программазы райондо эн артык азырал белетеечилерди мактап, аракызактарды ла жалкуларды электеп, ончо улусты малга бийик чындыйлу азырал белетеерине ле өлөн ижин түрген божодорына кычырып јат.

Бир кезек агитаторлор, темдектезе, Топучинский фермада Н. Юхтуева ла И. Т. Чальчикова, анайда ок совхозтын Мыйтудагы фермада Д. В. Семенова соцмөрөйдин итөгторын ончо улус көргөдий эдип, кееркеде јазаары јанынан јаан иштер өткүредилер.

Је мыныла коштой азырал белетеер өйдө бистин өткүрип турган массово-политический иштерде једикпестер јок деп айдарга јарабас. Анайып, темдектезе, Чаргыдагы культуранын Туразында, Каспада ла онон до өскө јурттарда агитационно-художественный бригадалар төзөлбөгөн. Көп јерлерде электроотты ажындыра белетеп албаганынан улам технический средстволорды тузаланатан агитация бу каруулу иште сүрекей ас тузаланылып јат. Азырал белетеер ле аш јуунадар иштерде туружатан агитбригададарда чокум пландар тургузылбаган.

Эмди партийный организациялар иштеги ол једикпестерди јоголторы јанынан бир кезик иштер өткүрип јадылар. Бу једикпестерди јоголторго ологго культуранын райондогы Туразынын ишчилери јаан болужын јетиредилер.

Л. Боброва

ЈҮРҮМНИНГ НЕКЕЛТЕЗИ ЛЕ ПИСАТЕЛЬ

Быјыл 21—25 июньда — беш күннин туркунына — Москвада СССР-дин писательдеринин VI съезди өткөн. Съездтеги творческий эрмек-куучындардын төс ајарузында идеяностьтын ла мастерствонын, сөстин јурукчылары албатынын ла партиянын алдына каруулу болгонынын сурактары болды.

Орооннын көпнациональностьторлу литературазынын устары, ончо советский писательдер бирлик күүн-тапту болгонын, олордын ижин партия бийик баалап ла јөмөп, олорды оморкодып, јангыдан эрчимдү творческий табынтыларга көдүрип турганын, олор коммунизмнин строитељствоzynда албатыны, өзүп јаткан јаш үйени эстетически таскадарында мынан да ары Коммунистический партиянын чындык болушчылары болорын VI съезд база катап кереледи.

СССР-дин писательдеринин Союзынын правлениезинин отчетный доклады аайынча јарадылган јөптө бистинг обществонын художественный байлыгын көптөдөри учун, албатыны эстетически таскадары учун каруулу болгонын советский писательдер јакшы билип туру деп бичилген. Иштинг эффективнозын ла чындыйын бийиктедери јанынан партиянын кычырузын писательдер сүрекеј јарадып јөмөгөни съездте чокум көрүнди. Литературанын ишчилери КПСС-тин XXV съездинин исторический јөптөрин бойларынын ижинин

төс ууламжызы эдип, алдында тургузылган күндүлү задачаларды ак-чек бүдүрер, бойлорынын жайалталарын улу амадуга — коммунизмнин строительствоозына берер деп СССР-дин писательдеринин съезди иженип турганын угусты.

Бистин общество — тын өзүмдү социалистический общество. Онын художественный байлыгынын фондына бу обществодо журтап жаткан көпнациональностьторлу албатылардын писательдеринин эн артык произведениелери кирер аргалу. Бойынын идейный жанынан бийик, художественный жанынан ус, жүрүмнин ончо жанын терен ле чындык көргүскен, бүгүнгиле келер өйдин кижизинин, коммунизмнин строителинин бүдүм-кеберин, кылык-жанын чынынча жураган произведение, жангис ла андый произведение эмдиги өйдин ле жүрүмнин некелтезине жараар аргалу шак андый произведение бичири кажы ла писательдин агару кереги болгоны VI съездтин материалдарында чокум ла жарт айдылат.

Ороондо экономика, наука ла техника өзүп, албатынын үредүзи жылдан жылга бийиктеп турганыла коштой улустын духовный некелтези база өзүп жат. Ол духовный некелтенин өзүми эмдиги жүрүмде ишкүчиле жаткандардын жадын-жүрүмнин айалгазы ла культурный кеми бийиктегениле, оlorдын күүн-табы, идейно-политический кеми советский патриотизмнин, ленинский карындаштыктын ла интернационализмнин төзөлгөлөри аайынча көдүрилип бийиктегениле колбулу болуп жат. Анайдарда, бүгүнгиле кычыраачы — ол ончо жанынан бийик өзүмдү, көпти билер кижиле. Ол кычыраачылар писательдердин произве-

дениелеринен јангы, јаркынду кеберлер, јарамыкту кылык-јанг, адаркашкадый геройлор көрөргө, идейный бийик, патриотический учурлу, национальный оморкодулу художественный чечен ле окпыр сөстөр кычырарга, јангы советский кижини ле айландыра турган ар-бүткенди јаркынду эдип, өнгжиде, үргүл-јиге жүрүмдү эдип чололоп жураганын көрөргө, билерге күүнзегилеп турулар.

♦ Жүрүмнинг ле албатынын бу некелтезин партия ајаруга алып, орооннын писательдеринин алдына бу өйдөги ишмекчи класс, колхозчылар, интеллигенция керегинде бийик идеялу, художественный јанынан ус, өйдин ле жүрүмнинг некелтезине јарамыкту јангы ла јаркынду произведениелер бичири јанынан задача тургускан. Ол задачаны жүрүмде бүдүрери јанынан јаан эрмек-куучын писательдердин VI съездинде болгоны јолду.

Литературанын келер өзүминин төс сурактары аайынча съезде он комиссия иштеген. Ол комиссиялар мындай сурактарды шүүп көргөн: «Художественный литература город-тын ла јурт јердин ишмекчи клазын ла научно-технический өзүмнинг сурактарын көргүзери» деген сурак аайынча комиссиянын ижин писатель В. Кожевников башкарган, «Жүрүмде ле литературада коммунистический личность-тын ла социально-нравственность-тын сурактары канайда тургузылат» (башкараачызы В. Озеров), «Јиит кижининг — коммунизмнинг строителнинг кебери» (башкараачызы А. Ананьев, бу комиссиянын ижинде бистин делегат Борис Укачин база турушкан), «Октябрьский революциянын ла Ада-Төрөл учун Улу јууны художественный лите-

ратурада көргүзеринин сурактары» (башкараачызы А. Чаковский), «Јиит үйени коммунистически таскадарында ла орто школдордын ла ПТУ-нын ижинде литературанын учуры» (башкараачызы С. Михалков), «Кинодо, телевидениеде ле радиодо художественный литература» деп адалган сурактар аайынча комиссияны К. Симонов башкарган. Онон до өскө сурактар аайынча башка-башка комиссиялар иштеген.

Комиссиялардын иштеринде съездтин делегаттары турушкандар. Кажы ла комиссия шүүп көргөн сурагы јанынан бойынын шүүлтезин съезде делегаттардын алдына айткан. Мынан көргөндө писательдердин VI съезди советский литературанын бүгүңги айалгазын ла келер өзүминин сурактарын ончо јанынан теренжиде шүүп көрөлө, јарамыкту јөп јарадып алганы јарт билдирет.

Съездтин материалдарын кычырган, онын учурын теренжиде шүүп көргөн кажы ла писательдин мынан ары тыгыда иштеер, јангы, јакшы произведениелер бичиир күүни келер. Је бичиирге, творческий иштеерге јангыс ла күүнзегени — ол творческий јеткил эмес. Писатель съездтин материалдарын кычырып көрөлө, озо ло баштап бойынын творческий иштерин, произведениелерин бүгүңги тургузылган задачалардын кемине тўңдештирип көрөр учурлу. Өскөртө айтса, бойынын произведениезинин идейный ла художественный јанын катап көрүп, бойынын једикпезин, ујан јанын таап, билгин, тапкырын, творческий өзүмин, марксистско-ленинский таскадузын тыгыдары өйдин ле јүрүмнин некелтези болгонын писатель сезер, билер учурлу.

Текши јанынан көргөндө Туулу Алтайдын да писательдери бастыра советский литераторлорло кожо эрчимдү иштеп јат. Бистин писательдер өткөн тогузынчы бешјылдыктын туркунына алтай тилле јетенге јуук бичиктер кепке базып чыгарган, ондор тоолу произведениелер орус ла орооннын өскө дө албатыларынын тилине көчүрилген. Онон улам алтай литература ороон ичине јайылып, текши социалистический културага бойынын јаан үлүзин јетирген. Мындый писательдердин: Л. Кокышевтин, Ј. Каинчиннин, С. Суразаковтын, Г. Кондаковтын, Э. Палкиннин А. Адаровтын, Б. Укачиннин ле бир кезек өскөлөринин де ады-јолы ороон ичинде јарлала берди. Бу адалган писательдерден Јыбаш Каинчиннин творчествозы өткөн бешјылдыктын туркунына јакшы јанынан үч катап темдектелди. Ол Алтайдын комсомолынын лауреады, «Дружба народов» деп журналдан 1974 ле 1975 јылдарда эн јакшы куучындары учун эки катап сый алган.

● СССР-дин писательдеринин VI съезди јиит писательдерге јаан ајару эткен. Бистин областта јиит литераторлордын текши тоозы одуска јуук. Олордон бир кижии — Иван Шинжин СССР-дин писательдеринин Союзынын членине алылган, төрт кижии Москвада Максим Горькийдин адыла адалган литературный институтты божоткон (олор: Иван Белеков, Борис Самыков, Јергелей Маскина ла Күлер Тепуков); үч кижии — Елемова, Сартакова ла Бабрашев бу институтта үренгилеп турулар. Өткөн јылда јиит литераторлордын үч күндүк семинары өткүрилген, быјыл андый семинар күскиде өдөр. Јиит писа-

тельдердин эн артык произведениелери кепке базылып чыгарылып јат. Өткөн эки јылдын туркунына он төрт јиит писательдин произведениелери ак-јарыкка чыгарылган. 1976 јылдын баштапкы јарымында кепке базылып чыгарылган алты книганын экүзи јиит писательдердин (Б. Суркашевтин, К. Кошевтин).

Туулү Алтайдын писательдеринин организациязынын бюросы өскө дө бир канча организаторский иштер өткүрип јат. Отчетно-выборный јууннын кийнинде колхозтордын ла совхозтордын, предприяттиелердин ле учреждениелердин, үредүлү заведениелердин ле школдордын коллективтериле 375 туштажу өткүрилген. Писательдердин айткан эрмек-куучындарын 22 мунга шыдар улус уккан.

Эткен, бүдүрген иштер ас эмес те болзо, је бүгүнги некелтелерге келиштире түзедетен једикпестер, јарандыратан, бүдүретен иштер эмди де көп. Андый иштердин эн ле учурлузы кажы ла писатель бойынын творческий ижинин чындыйын бийиктедери болуп јат. Кепке базылып чыгарылып турган, јакшы деп адалган произведениелердин ортозында кезикте художественный јанынан чалан да бичилген, чала борозымак произведениелер учурап турганын айтпас арга јок. Андый учуралдар неден улам болуп турган дезе, кезик писательдер бойлорынын каруулу болгонын ундып турганынан, экинчи јанынан рецензировать эдип турган нөкөрлөр лө редакционный совет некелтени бийик кемине көдүрбей турганынан болуп турганы јарт.

Кезик нөкөрлөрдин произведениелерин шүүжер тушта тал-табыш, өөн-бөкөн дө бо-

луп турган учуралдар бар. Онын төс шылтагы чындык критика деп неме жокко жуук болгонында деп айдарга жараар. Чындык критика деп мен произведениени снчо жанынан тереңжиде, чынынча шиндеген, автордын једикпестерин ого билдире, чокум ла јарт эдип јартаган, једикпестердин шылтактарын тап-кач, оны түзедеринин јолын чокум јартаган, шоодыжы ла элек-каткызы јогынан нөкөрлик күүн-тапла бичилген критиканы айдып јадым.

Алтынчы съездтин итогын Туулу Алтайдын писательдери бойынын текши јуунында шүү-жип көрөлө, съездтин јөптөрин јүрүмде бүдү-рерине ууландыра бир канча иштер темдектеп јараткан. Ол иштердин баштапкы јеринде жа-ны бичилип турган произведениелердин чын-дыйын тыгыдарына ууландырылган иштер темдектелген.

«Художественный творчествонын чындыйын көдүреринин эн артык ла эн учурлу аргазын бис онын чындык идейный ууламјызында, партийный шүүлтезинде, социальный сурак-тарды билеринде, писательдин терең көрү-жинде, профессиональный јаан ус болгонында деп көрүп јадыс. Бу эн артык ла эн учурлу аргаларды тузаланып, советский көпнацио-нальный литература жагы јенүлерге једип алар, онын алдына КПСС-тин XXV съезди тургускан идейно-творческий каруулу зада-чаны једимдү бүдүрер» — деп, СССР-дин пи-сательдеринин VI съездинин делегаттары КПСС-тин Төс Комитедине ийген письмозын-да айдылат. Мындый каруулу ла оморкодулу сөстөр јүрүмде бүдеринде бир де аланзу јок.

И. Шодоев

КОМСОМОЛДОР МАЛГА АЗЫРАЛ БЕЛЕТЕЕРИНДЕ

Ондой аймактын совхозторынын ишчилери ле колхозчылары КПСС-тин XXV съездинин жөптөрүн жүрүмде бүдүрүп, эрчимдү ле бийик чындыйлу иштин онынчы бешжылдыгында общественный малдын тоозын көптөдөри, угын жарандырары, продуктивнозын бийиктедери, государственного көп эт, сүт, түк табыштырары жанынан жаан молжулар алган. Бешжылдыктын баштапкы жылынын пландарын бүдүрери ле ажыра бүдүрери учун аймакта элбеген социалистический мөрөйдө кажы ла хозяйство, кажы ла ишчи бойына чокум молжу алган. Ол молжуларды жеңүлү бүдүрери, малдан алар продукталарды көптөдөри общественный малга ток азыралды артыкташтыра белетеп алганынан камаанду.

Бу бүгүнгү күнде жаан учурлу ишке, колхозтордын ла совхозтордын малын жулукту, витаминдү ле кату азыралла жеткилдеерине аймактын бастыра ажарузы ууланган, ончо улус көдүрилген. Азыралды кидим белетейтен ой жетти. Же улай ла жаап турган жаш, тут күндөр чапкан өлөңди кургадып, жууп обоолоорго бербей жат. Онын учун колхозтор ло совхозтор бу күндерде көп нургуны сенаж, силос салып, өлөңнөн витаминдү кулур белетеп турулар.

Аймактын бастыра улузыла кожо малга азырал белетеер ишке комсомол, жашөскүрим

көдүрилди. Бистин аймактын жашөскүрими комсомолдын организацияларына баштадып, алдындагы жылдарда улай мергендү иштин јозогын көргүскен эди. Быјыл аймактын комсомолы колхозтордын ла совхозтордын малына азырал белетеерине јаан јөмөлтө эдерге болуп чокум молјулар алды.

Өлөң ижи башталар алдында баштамы комсомольский организациялардын ончо-зында комсомол эмес жашөскүримле кожо ачык јуундар өтти. Ол јуундарда малга азырал белетеери јанынан комсомолдордын алдында чокум задачалар тургузылган, эдетен иш темдектелген.

Совхозтордогы ла колхозтордогы кажы ла комсомольский организацияда комсомолдордын ла жашөскүримнин звенолоры төзөлдү. Бүгүн андый 20 звено иштеп јат. Комсомолдор ло жашөскүрим азырал белетеерге эн ле ыраак, эн ле күч, је өлөңдү јерде. Олор көп нургуны колло чаап јадылар.

КПСС-тин XXV съезди онынчы бешјылдыкты јаан једимдү иштин ле чындыйдын бешјылдыгы деп јартаган. Онын учун аймактын комсомолдоры быјыл малга азырал белетееринде бийик чындыйлу ле эрчимдү иштин јозогын көргүзер болуп молјонып иштеп турулар.

Аймактын комсомолдоры витаминдү азырал белетеерине шефство алала, андый азырал белетейтен машиналарда иштеп турулар.

Малга азырал белетеер иш эрчимдү өдөри азырал белетеп турган улустын, звенолордын ла хозяйстволордын ортодо социалистический мөрөйди чике төзөйлө, чокум башкарганынан камаанду. Мында мөрөйдин итогторын бойы-

нын ӱйинде кӱрӱп, мӱрӱйлӱжип тургандарды моральный ла материальный јилбиркеткени јакшы. Ол јанынан иш Карл Маркстын адыла адалган колхозто (ВЛКСМ-нин комитединин качызы нӱк. Газетов Михаил), Ийиндеги совхозто (ВЛКСМ-нин комитединин качызы нӱк. Шабыков Иван) јакшы тӱзӱлгӱн. Бу хозјайстволордогы комсомолдордын ла јашӱскӱримнин кажы ла звенозы чокум молјулу, бойбойларынын ортодо мӱрӱйлӱжип јат. Мӱрӱйлӱдӱп турганынын итогторын кажы ла неделенин учында кӱрӱлӱ, озолоп, акалап чыкканына улалып јӱрер вымпел берилет. Социалистический мӱрӱйлдин ӱдӱп турганын стенгазеттер, јуучыл листоктор ажыра јарлап, озочылдардын једимин ле озочыл ченемелин агитаторлор ло политинформаторлор таркадып јат.

Кӱпчегендеги совхозтын комсомольский организациязынын јакшы ижин темдектеерге јараар. Мында комсомольский организациянын качызы болуп нӱкӱр Кинов иштеп јат. Совхозто бӱгӱн малга азырал белетееринде комсомолдордон ло јашӱскӱримнен тӱзӱлгӱн эки звено иштеп туру. Группкомсоргтор Алитов Анатолий ле Адыйоков Егор звенолордо ишти эрчимдӱ башкарып турулар. Јиит уулар ла кыстар мергендӱ иштеп, јакшы, јилбӱлӱ амырап алгылайт.

Общественный малга азырал белетеер иште јангыс ла колхозтордын ла совхозтордын комсомолдоры туружып турган эмес. Предприятиелердин, учреждениелердин ле организациялардын комсомолдоры, јиит ишмекчилери ле служащийлери база эрчимдӱ туружып јадылар.

Аймактын төс журтынын — Ондойдын предприятиелеринин ле учреждениелеринин комсомолдоры амыраар күндерде колхозтордо ло совхозтордо иштеп, канча кире азырал белетеери јанынан чокум молју алдылар. Журтхозтехниканын, связьтын узелинин, быт-комбинаттын, аймакисполкомнын комсомолдоры азырал белетееринде бир канча күннен иштеп ийдилер.

Шашакмандагы сегисјылдык үредүлү школдын үредүчилеринин кычырузыла аймактын өскө дө школдорынын үредүчилери общественный малга азырал эдеринде бойларынын јайгы отпусказынын күндеринде 15 күннен иштеер болуп молјондылар.

Өлөң ижинде школдордын үренчиктери чыдал једер иштерде база эрчимдү туружып јадылар. Олорго бу иш јайгы каникулдын күндеринде јакшы амыранарга, су-кадыгын тындып аларга јаан јөмөлтө.

Ондой аймактын комсомолдоры ла јаш-өскүрими колхозтордын ла совхозтордын общественный малына ток азырал артыкташтыра белетеери јанынан бойларына алган молјуларын ажыра бүдүреринде алаңзу јок.

Ю. Зайко

КИТАЙЛА ЭМДИГИ ӨЙДӨГИ АЙАЛГА

Эмдиги өйдө телекей үстінде өдүп турган керектер амыр-энчүнинг ле прогресстин ийде-күчтери тыгып турганыла аныланып јат. Телекейлик айалгага КПСС-тин XXV съездинде јарадылган јөптөр јаан салтарын јетирип туру. Съездтин ижинде Қытайдагы айалгага јаан ајару эдилген. КПСС-тин Отчетный докладында, анда куучын айткан нөкөрлөрдин куучындарында эмдиги өйдө Қытайдагы башкарып турган ишчилердин политический ууламјыларына кезем критика эдилген.

Қарындаштык партиялардын көп јарымы КПСС-тин XXV съездинде маоизмнин өткүрип турган садынчак, мекелү политиказын ла теориязын чек јаратпай турганы керегинде шүүлтелерин айдыштылар. Маоисттердин каршулу керегин кезем јаратпай турганын өскө ороондордын 49 партиязынын чыгартулу улузы критикаладылар. Маоизм эмди контр-революциянын экпиндү ийдези, албатылардын амыр-энчү ле јеткер јок јуртаар керегине коркушту аршамыгын јетирер буудак боло берди деп, олар анылап темдектегендер.

ҚНР-дин ич јанындагы политиказында антисоциалистический ууламјызы оног ары өткүрилгенче, социалистический демократиянын ээжилерин ле законностьты бузары ол ло бойынча артып јат.

«Культурный революция» ла өскө дө политический кампаниялар Қытайдын албаты-хо-

зыйствозынын өзүмине јаан аршамыгын јетирди. 1967—1974 жылдарда национальнй кирелтени өскүрери јүк ле 4,2 процентке бийиктедилген.

Ажындыра чотоп көргөниле болзо, 1975 жылда промышленный продукцияны иштеп алары 206 млрд. юаньга (салк.) јеткен, јурт хозыјстводо ол өзүм 73 млрд. юаньга келишкен. 1975 жылда КНР мындый једимдерге јеткен: электроэнергия иштеп алары 112 млрд. квт/ч., таш-көмүр 350 млн. тонна, нефть иштеп алары 62, болот кайылытары 26, маала ажын ла картошко өскүрери 235 миллион тонна болгон.

Је андый да болзо, Китай промышленный јанынан Азияда, Африкада, Латинский Америкада тын өзүмдү ороондордон чик јок сондоп јат. Болот кайылытып алары јанынан Китай телекейде 50-чи јерде, электроэнергия иштеп аларында 85-чи јерде туруп јат. Экономический өзүм ороондо айдары јок коомой айалгада.

Советский Союзтын јаан једимдери ле түндештирзе, маоизмнин КНР-ди тын өзүмдү ороондорло түнгей болор деген сөзи кей-төгүн болуп калганы социализмнин јолына буудак болуп турганы јарт билдирет. Китайдын экономический өзүмин СССР-де түндештирер де арга јок. Темдектезе, СССР-де 1970—1975 жылдарда планга үзери 25 миллион тонна болот кайылытылган, анча кире болотты Китай бүткүл 1975 жылдын туркунына кайылытып алган. Бу ок өйдө СССР нефть иштеп аларын 138 миллион тоннага көптөткөн, Китай дезе өткөн жылдын туркунына 62 миллион тонна нефть иштеп алган.

СССР-де минеральный удобриелерди иштеп алары 35 миллион тоннага өскөн, Китайда дезе жыл туркунына 32 миллион тоннаны иштеп алган.

Китайдын албатызы Советский Союзтагызынан үч катапка көп тө болзо, же кижиге бажына иштеп алып турган чой бистинг орооннон 4 катапка, нефть — 7, электроэнергия ла тракторлор — 9, автомобильдер 21 катапка ас болуп јат. Чокумдап айтса, Китайда иштеп алып турган промышленный продукциянын кеми телекейде үч ле процент болуп јат.

Мындый кызаланду айалгага кыдат албатынын материальный јадын-јүрүми коркушту уйдап турганы кожулат. Эң јаан деген промышленностьто иштеп турган ишмекчилердин ле служащийлердин бир айга алып турган ишјалы 50—60 юаньнан (22,5—27 салковой), кустарный промышленностьто 30—40 юаньнан, крестьяндардын кирелтези дезе јүк ле 15—18 юаньнан ашпайт. Албаты-јонго промышленный товарлар, аш-курсак карточкаларла садылып јат. Јыл туркунына городто јаткан кажы ла кижиге орто кемјүле аштан белетеген 150 килограммнан курсак, јурттарда 140 килограммнан (јаан улуска), өзүмдерден эткен сарју 1,8—3 килограммнан, көбөнгөн соккон бөс 4,5 — 8 метрден садылган.

Культурада, улус јуртаар туралар тударында, социальный јеткилдееринде, албатынын су-кадыгын корулаарында, үредүде сондоштор там ла тыгып јат.

Китайда улус јуртаар туралар чек тудулбай јат деп айдарга јараар. Шанхайда бир кижиге јуртайтан јердин кеми 3 квадратный метр-

ден, Пекинде 2,7 квадратный метрден кели-
жип јат.

Тегин кыдат кижии медицинский болуш
алары коркушту шыралу керек. Олор ууры
орто кеминде операция эттирткени учун
10—15, уур операция учун 30, аппендицитти
кестирткени учун 8 юань төлөп јат. Мао Цзэ-
дуннын башкарузы КНР-дин албаты-јоннын
јадын-јүрүмин јарандырары јанынан чокум
• задачалар да тургуспайт.

Маонын башкарузынын государственный
ла партийный политиказы јуу-чакка белете-
нерине ууландырылат. КНР-дин государст-
венный бюджетинин јаан үлүзи экономиканы
јуу-чакка, мылтык-јепсел белетеерине, јуучыл
техниканы садып аларына чыгарылат. Ороон-
до мылтык-јепселдү черүге үзери миньбин-
дердин («ополченецтердин») көп тоолу от-
рядтары төзөлгөн. Олор взводторго, роталар-
га, батальондорго, полкторго, дивизияларга
биригип јат. Кадровый военныйлардын баш-
картузыла олор тыгыдулу үредү өдүп, черүле
кожо јаландагы үредүде туружат. Өзүп јат-
кан кыдат јаш үйени шовинистический, анти-
советский күүн-тапту эдип үредип таскадып
јадылар.

КПК-нын X съезди «культурный револю-
цияны» оног ары тыгыдар ла корулаар за-
дача тургускан. Андый амадула «Линь Бяо-
ны ла Конфуцийди критикалаар», «пролета-
риаттын диктатуразынын партиязынын че-
немелине үренер», «капитулянтствого» удур-
лаштыра тартыжу деген јүзүн-јүүр политиче-
ский кампаниелер өткүрилет. Андый кампа-
ниелердин амадузы «Маонын јолынан туура
турган, капитулянтский көрүм-шүүлтелү бас-

тыра улусты критикаларына» ууландырылган. «Капитулянтство» тартыжарынын алдында турган задача Китай ла Советский Союз азийгы наҗылык ла өмө-јөмөлү иштеер политикага бурылар арганы јок эдери болот.

Китайдын башкарузында жүзүн-башка группировкалар бой-бойларынын ортодо тын тартыжулар өткүрөт. Андый тартыжу Мао Цзэ-дуннын политический иштег келер өйдө жүре беретениле колбулу башталган. Чжоу Эн-лай өлүп калган согында Госсоветтин премьеринин ижи Дэн Сяо-пинге, «культурный революцияны» башкалары Хуа Го-фенге берилген. Онон ороондо «культурный революциянын» өйинде тургузылган «чындык түп-шүүлтөлдө каттап көрөр» кампания башталган.

5 апрельде Пекиннин төс площадинде Маого удурлаштырган түймеен-шакпырт көдүрилген. Пекиндеги ле өскө дө городтордогы түймеендерди мылтык-јепселдү ийде-күчлө туй базып салгандар.

7 апрельде Хуа Го-фенди КПК-нын Төс Комитединин премьеринин баштапкы заместители эдип көстөгөни, анайда ок Дэн Сяо-пинди партиянын ичбойында ла тыш јанында бастыра иштерден чыгарганы керегинде јар эдилген. Бу керектер ончозы Маонын бийлежинде политический кызалан болуп турганын керелейт.

Јүзүн-башка группировкалардын ортодо андый тартыжу маоизмнин келер өйгө төс амадузы јок, Мао ло онын колтукчылары ороонды экономический јанынан түрөнгө, телекей үстинде сок јангыскан артып каларына экелгенинен улам башталган. Пекин бойы-

нын башкартузында Чилидеги фашисттердин ээжизин, эн ле реакционный санаа-шүүлтелү Штраустый улустын ченемелин тузаланарга амадайт. Маоисттер ич јанындагы политикада социальный кей-төгүн калырашка там ла јайылып, орооннын өзүмининин тös сурактарынын аайына чыгар аргазы јок боло берди.

Маоизмнин эмдиги өйдөги кызалангын ла онын колтукчыларынын реакционный, албатынын күүн-табына келишпес ээжизин бистин партия чын ла чике темдектеп турганын база катап јарт көргүзет. «Эмди Маонын идеологиязы ла политиказы марксистско-ленинский үредүге чек келишпей туру деп айтканы ас болор. Андый идеология ла политика марксизм-ленинизмге удурлаштырган керек боло берди» — деп, нөкөр Л. И. Брежнев КПСС-тин 25-чи съездинде айткан. Шак ла онын учун маоизмле јана баспай, күүн-кайрал јок тартыжар керек.

Советский Союз тыш јанындагы политикада Ленинский ээжилерле башкарынып, КИтайдын ичбойындагы керектерине киришпеген де, киришпей де јат. Советский албаты ла бистин башкару кыдат албатыла најылык, өмө-јөмөлү јуртаарга күүнзеп туру. Андый күүн-тапты СССР-дин Министрлеринин Советинин Председатели А. Н. Косыгиннин Хуа Го-фенге, оны КНР-дин Госсовединин премьерине көстөгөниле колбой ийген телеграмманы керелейт. «СССР-дин башкарузы КИтайда колбуларды амыр-энчү коштой јуртаар ээжилер ажыра ойто орныктырарга белен» деп, ол телеграммада айдылган. Эмди керек КИтайдын башкарузынан камаанду болуп јат.

В. Катаев

СТРОИТЕЛЬСТВОНЫҢ КЕМИН ЛЕ ЧЫҢДЫЙЫН БИЙИКТЕДЕР

Онынчы бешжылдыктын баштапкы жылынын жарымы өдө берди. Эмди областьтын строителдери баштапкы жарымжылдыкта эткен ижинин итогторын шүүп көрөлө, олардын ижин жарандыраарга нени эдерин темдектеер арга бар.

Подрядла иштеп турган строительный организацияларга, алдындагы жылдарда чылап ок, производственный базаны тыгыдарына, стройиндустриянын предприятиелеринин ийдезин өскүрерине жаан ажару эдип турганы жакшы жедимдерге экелет.

Темдектезе, калганчы жылдарда төзөлгөн «Горно-Алтайсуустрой» трест быжылгы жылдын баштапкы жарымынын программасын жегүлү бүдүрди. Шебалиндеги ПМК-571, Кан-Оозындагы ПМК-570 ле ПМК-205 бойлорынын ижин жарандырып ийдилер. «Связьстрой» тресттин жаңы төзөлгөн ПМК-615 жакшы жедимдерге жедип алган. Бу предприятие жарымжылдык планы ойинен озо бүдүреле, былтыргы жылга көрө, иштин кемин 13 процентке көптөттү.

Өткөн жарымжылдыкта Майма журтта горсүт-заводты, кийим көктөөр фабриканы, Ондойдо сыра эдер заводты тудары бийик тебүлү өткөн, 27 километр бийик напряженнелү электролиния өткүрилген. Областьтын колхозторында строительство жакшы өткөн. Капитальный чыгымдардын жарымжылдык планы 134

жылдыкта бу иш бистин областта бийик тебүлерле өдөр. Темдектезе, 1976 жылда улус журтаар текши кеми 45 мун квадратный метр туралар тудулар. Ол тоо тогузынчы бешжылдыктын баштапкы жылдагызынан бүдүн жарым катапка көп. Улус журтап жадар туралар жаңы, бийик чындыйлу строительный материалдардан эмдиги өйдин архитектурный некелтезиле пландалган проекттер аайынча тудулар. Горно-Алтайскта келер жуук өйдө улус журтаар тогус этажту туралар тудуп баштаар. Ол тушта городтын текши кебери өскөлөнип жаранар.

Бистин областта производительный ийделерди озолондыра өскүрип апаратан объекттерди тудуп бүдүрерине мынан ары аяруны тыгыдар керек. Андый объекттер: электро-энергиянын ла связтын линияларын өткүрери, жаңы жолдор жазаары, промышленный тюзөлгөлө мал өскүрер комплекстер тудары, сас жерлерди кургадар ла жер сугарар системалар эдери.

Онынчы бешжылдыкта строительдердин дачалары керегинде айдып тура, стройкалардын башкараачылары ла партийный организациялары бүгүнгү күнде капитальный строительствоны бийик тебүлү өткүрерине чаптык эдип турган керектерди түргөн жоголторына аяру эдери керектү.

Андай жедикпестерге, темдектеп айтса, кезик стройплощадкаларда ишти коомой тюзөтөни, иштенер күнди толо тузаланбай турганы, иште строительный науканын ла техниканын жаңы жедимдерин ле озочыл ченемелди уян тузаланганы, строительный ишчилерди коомой

белетеп турганы кирет. Стройкалардын партийный организацияларынын ла башкараачыларынын төс ајарузында бригадный подрядла иштеер эп-сүмени тузаланары болор учурлу. Москванын јарлу строители Николай Злобининг эп-сүмезиле бүгүн бистинг областыта алты бригада иштеп јат. Је олордын ижинен көрпөндө, олор хозрасчетко јанду ла көчүрилгени билдирет. Башкараачылар кичеебей, олорды материалдарла, механизмдерле коомой јеткилдеп турганынаг улам, бу бригадалар јаан једимдерге једип алып тургандары јок.

«Горно-Алтайскјуртстрой» тресттин строительный организацияларында иштенер өйдин одус процентке шыдары калас өдүп турганы бу тресттин коммунисттерин ле башкараачыларын ненин де учун тын чочытпайт. Баштамы партийный организациялар көп өй калас өдүп турганынын шылтактарын табала јоголтсо, иштинг арбынын текши бийиктедерине јаан арга болор эди.

Науканын ле техниканын ичкери өскөн једимдерин иште түрген ле јаан једимдерлү тузаланарга строительный организациялардын материальный производствозын тынгыдарына јаан ајару керектү. Андый амадула бу өдүп јаткан бешјылдыкта Горно-Алтайск городто, Турачак, Көксуу-Оозында, Кош-Агашта кирпичтер эдер заводтор, УМСР-дин ла «Горно-Алтайсуустрой» тресттин городтогы ПМК-зынын базалары тудулар. Анайда ок 1127 номерлү СПМК-нын ла производственно-технологический комплектациянын базаларын, уур темирбетонный конструкциялардын цегин, таш оодор ло сортоор фабриканы, асфальт

эдер заводты тудуп баштайла бүдүрер. «ПМК-615-тин», «Алтайэлектројуртстрой» участок-тын ла јер сугарар системалардын управле-ниезинин базаларын элбедер.

КПСС-тин XXV съезди кадрларга бийик некелтелер эткен. Съездтин јөптөри аайынча баштамы партийный организациялар ла пар-тийный комитеттер стройкалардын башка-раачылары бойлорынын ижи учун каруулу болорын бийиктедер, ишчилердин ортодо јар-тамал ишти тыгыдар, строительдердин иш-тенкей ле нак коллективтерин төзөөр учурлу. Производствоны јаан једимдү эдер јангы јол-дор ло аргалар бедреп табар, производствен-ный јуундардын эрчимин көдүрер, јангы эп-сүме табаачылардын ла экономический шүүл-телер эдеечилердин ижин тыгыдар, наставни-чествоны элбедер керек. Бу иштерди комму-нисттер баштаар. Мында специалисттер, ин-женерно-технический ишчилер, озочылдар эл-беде туружар учурлу.

Ю. Бородулин

ҮРГҮЛЛИГЕ НАЈЫЛЫК

Совет ле монгол албатылардын најылыгы ла өмөлөжип турганы 55 жыл болды. Эки ороннын ортодо колбулардын, анайда ок телекейде коммунистический ле ишмекчи движененин жаан учурлу бастыра сурактары аайынча КПСС-тин ле МНР-нин шүүлтелери бирлик болгонына төзөлгөлөнгөн бу најылык кажы ла жыл сайын тыгып ла теренжип туру.

Монголияда албатынын революциязы жеңген кийинде төрт ай өдөрдө, 1921 жылда 5 ноябрьда, РСФСР-дин ле Монголиянын Албаты Республикасынын ортодо најылык колбулар тургузары керегинде жөптөжүгө кол салылган. Ол күннен ала эки государство бойлорынын ортодо экономический ле культурный колбуларды жаантайын тыгыдып келдилер.

Жаңыс ла калганчы беш жылда, 1971—1975 жылдарда, СССР-дин ле МНР-дин ортодо товарлар алыжары, онын алдындагы бешжылдыкка көрө, 58,7 процентке өсти. Бу жылдарда СССР-ден МНР-ге 38 миллион салковойдын энергетический жазалдар, 6 миллион салковойдын кош көдүрер ле тартар жазалдар, 27 миллионнон ажыра салковойго журт хозяйствого керектү жүзүн-башка машиналар ийилген. Монголиянын албаты-хозяйствозы 1971—1975 жылдарда Советский Союзта эдилген 1900 трактор, кош тартар 3700, жеңил јорукту 1500 автомобиль ле 1100 аңылу автомашиналар алган.

Бистинг Горно-Алтайский автономный областьтын ла МНР-де Баян-Улэгей аймактын ортодо культурный колбулар элбеп турганын анылу темдектеер керек.

Гран ары јанындагы ороондорло најылык ла культурный колбулардын советский обществолорынын Союзынын Президиумынын Бюрозынын јөби аайынча совет-монгол најылыктын Обществозынын (ОСМД-нин) Туулу Алтайдагы областной бөлүги областыа айлык өткүрди. Айлыктын күндеринде обществонин коллективный члендери болуп турган бастыра предприятиелерде, колхозтордо ло совхозтордо, учреждениелерде ле организацияларда совет-монгол најылыкка учурлалган јуундар, митингтер, тематический энгирлер өтти, кннгалардын выставкалары ла фотовыставкалар јазалды. Совет-монгол најылыктын коллективный члендери болгон јети колхозто ло совхозто МНР-дин Баян-Улэгей аймагынан келген делегациялардын члендери ле туштажулар өтти.

Монголиянын Албаты-Революционный партиязынын (МНРП-нин) XVII съезди ачылган күнде — 1976 јылда 14 июньда областьтын радиозыла алтай ла орус, монгол албатынын јүрүмине учурлалган берилте өтти. «Звезда Алтая» ла «Алтайдын Чолмоны» газеттерде карындаштык Монголияда социализмди јенүлү бүдүрип турганын көргүскен материалдар јарлалды.

Айлык өдүп турган өйдө монгол-совет најылыктын Обществозынын Баян-Улэгейдеги бөлүгинин сураганыла Кош-Агаш аймактын колхозторынын «Чуй» ансамбли Баян-Улэгей

аймакка барып, концерт-ойындар көргүсти. Ансамбльдин коллективин, онын концерттерин Баян-Улэгей аймактын ишкүчиле јаткандары тын сонуркап уткыдылар. Монголияда Албатынын революциязы јенгеничин 55-чи јылдыгын байрамдаар алдында — 1976 јылда 8 июльда эки орооннын границазынын јанында совет-монгол најылыктын јаан митинги өткөн. Митингте Баян-Улэгей аймактын парткомынын качызы, ОМСД-нин аймактагы бөлүгинин председатели нөк. К. Хамзага баштаткан беженнен ажыра кижилү делегация турушты. Делегацияда совет-монгол Обществонин активисттери, иштин озочылдары, албаты-хозяйствонин специалисттери, художественный самодеятельностьтын туружаачылары болгон.

Монголияда Албатынын революциязы јенгенинин 55-чи јылдыгына учурлай границада туратан памятниктин баштапкы тажы салылды. Ташта «Мында совет-монгол најылыктын памятниги турар» деп бичилген.

Митингте турушкан улус, ол тоодо Монголиядан келген айылчылар Амыр-энчүнин Бастырателекейлик Соведи Стокгольмнот эткен јаңы кычыруга кол салала, ол ажыра амыр-энчүни корулап алар бирлик күүндү болгонын көргүстилер.

Айлыктын күндеринде Баян-Улэгей аймактын ла Горно-Алтайский областьтын, анайда ок мөрөйлөжип турган Кош-Агаштын колхозторы ла Баян-Улэгейдин госхозторы ортодо делегаттары айылдашты.

Монгол албатынын революциязы јенгенинин 55-чи јылдыгына учурлай МНР-дин пар-

тийный, государственнй органдарына ла общественный организацияларына бистинг областьтын партийный, советский ле общественный организацияларынанг уткуулду телеграммалар ийдилер

МНР-динг ишкүчиле јаткандарынын национальный байрамынын 55-чи јылдыгына учурлай өткөн совет-монгол најылыктын айлыгы коштой турган эки областьтын албатыларынын најылыгын там тынгытты, ишкүчиле јаткандарды социалистический интернационализмге тазыктырарына јөмөлтө этти.

В. Тонкуров

АЛБАТЫНЫҢ ШИНЖҮЗИНЕ — ПАРТИЙНЫЙ БАШКАРТУ

Албатынын шинжүзинин ижи керегинде КПСС-тин Төс Комитединин ле СССР-дин Министрлеринин Совединин жөптөгөн Ээжинде «партийный организациялар албатынын шинжүзинин органдарынын ижин башкарып, оларго керектү болуш ла жөмөлтө јетирип јат» деп айдылган.

Шинжү текши албатынын болуп, бастыра јадын-јүрүмге јайылар, продукталарды иштеп аларына ла оны үлештирерин чокум ла ак-чек учетто тудар учурлу деп, В. И. Ленин темдектеген. КПСС Советский госуударствонын бастыра јылдарынын туркунына албатынын шинжүзи керегинде Лениннин идеяларын јүрүмде бүдүрерин кичееп, онын ижин чокум айалгага келиштире кубултып, јарандырып келген.

Албатынын шинжүзинин группалары ла постторы партийный организациялардын текши керектерди бүдүреринде болушчылары болуп, олардын башкартузыла иштеп јадылар.

Госуударствонын керектерин башкарарына элбек калык-јонды тартып аларына, албатынын шинжүзинин органдарынын учурын көдүрерине партиянын јетирип турган килемјизи КПСС-тин Төс Комитединин «Латвийский ССР-де албаты шинжүзинин органдарынын партийный јанынан башкарып турганы керегинде» јөбинен көрүнет. Бу документ текши партийный учурлу, анда айдылган түп-шүүл-

телер ле јакарулар бастыра партийный организацияларга, албаты шинжүчилерге иште башкарынатан программа болуп јат.

Бу јөплө башкарынып, КПСС-тин обкомынын бюросында албатынын шинжүзинин органдарын организационно-политический јанынан тыгыдары, олардын ижин јарандырары јанынан чокум иштер өткүрери јөптөлгөн. Партиянын городской ло районный комитеттери пленумдарда ла активтин јуундарында албатынын шинжүзинин группаларынын ла постторынын ижин партийный јанынан башкарып турганы керегинде суракты шүүжип көргөндөр.

КПСС-тин областной комитетинин, городской ло районный комитеттердин, баштамы партийный организациялардын јаантайын јетирип турган ајарузынын ла килемјизинин шылтузында албатынын шинжүзинин органдары организационный јанынан тыгып, олардын ижинде турушкан улустын тоозы көптөп, учуры ла салтары бийиктеп чыккан. Мынызын албаты шинжүзинин группаларында ла постторында өткүрилген отчеттор ло выборлор јарт кереледи. Отчетно-выборный јуундар партийный организациялардын башкартузыла јакшы белетелип, бийик төзөмөлдү айалгада өтти.

Отчетно-выборный јуундарда партийный организациялардын качылары, бюролордын члендери, качылары, партиянын райкомдорынын, горкомынын, обкомынын каруулу ишчилери, учреждениелердин, предприятиелердин, хозяйстволордын башкараачылары турушкандар.

Группалар ла посттор бойларынын өткүрип турган шинжүзиле, рейдтериле парторганизацияларга, хозяйственный башкараачыларга производствонун ончо бөлүктөрүндө, башкар-туда ла албатыны жеткилдееринде жедикпес-тутактарды жоголторына, государственный ла производстводо дисциплинаны, социалистический законностьты бузатанын токтодорго жаан болужын жетирип жат деп, өткүрилген отчеттор көргүсти.

Эмди областта 695 посттор ло группалар, олардо партийный организациялардын жуучыл болушчылары — 6658 албаты шинжүчилер иштейт.

КПСС-тин райкомдоры, баштамы партийный организациялар албатынын шинжүзинин кадрларын ишке талдап тургузарына ла оларды үредип, таскадарына жаан ажару эдип турулар. Шинжүнүн органдарынын ижинде коммунисттер, ишти тззоп билер тоомжулу улус туружат. Олардын тоозында 2200-тен ажыра коммунисттер иштеп, шинжүчилердин ижин партиянын тургускан задачаларын бүдүрерине ууландырып турулар.

Шинжүнүн аймактардагы комитеттеринин ижин керекти жакшы билер коммунисттер башкаргылап жат. Олардын көп сабазы партийный, советский органдарда иштеген ченемелдүү улус, тал ортодон көбизи партиянын райкомдорынын бюрозынын члендерине тудулган. Албатынын шинжүзинин группаларынын председателдеринин 72 проценти партийный организациялардын качыларынын заместители, партийный комитеттердин ле бюрордын члендери, көп тоолу шинжүчилер жер-

бойындагы Советтердин депутаттары. Бу ончо-зы албатынын шинжүзинин органдарына партия ла башкарунын директивтерин жүрүмде жөнүлү бүдүрерге жаан арга болот.

КПСС-тин Шебалиндеги, Турачактагы райкомдоры, Горно-Алтайсктагы горкомы, баштамы-партийный организациялары албаты шинжүчилердин ижине жаантайын аяру эдип турулар. Бу аймактарда шинжү, рейд, көрүлөр өткүреринде көп тоолу ишкүчиле жаткандар туружат, жедикпес-тутактарла тартыжарында олордын эрчими тынгыган.

Калганчы эки жылдын туркунына городтын албаты шинжүчилери социалистический жөжөни аайы-бажы жок чыгымдайтаныла, уурдайтаныла удурлаштыра, электроэнергияны, күүдүрер ле строительный материалдарды чебер чыгымдаары учун тартыжуны тынгыдып ийдилер.

Албаты шинжүчилер жылдын ла общественный малды кыштадарга белетеп ле оны өткүрип турганын, техниканы ремонттоорынын чындыйын, жаскы кыра ижи, малга азырал белетеери канайда өдүп турганын шинжүлөп, журтхозяйственный техниканы канайда чеберлеп турганын шиндеген рейдтер ле көрүлөр өткүрип, партия ла башкарунын директивтерин бүдүрери, ишкүчиле жаткандардын письмолорын ла комудалдарын көрөри кандый айалгада болгонын шинжүде тудуп турулар.

Кош-Агаш аймакта «40 лет Октября» колхозтын партийный организациязы (партбюронын качызы В. Н. Найденов) албатынын шинжүзинин постторынын ла группаларынын ижине тынг аяру эдет.

Партбюронын баштанкайыла албаты шинжүчилерле КПСС-тин Төс Комитединин «Латвийский ССР-де албатынын шинжүзинин органдарынын ижин партийный јанынан башкарып турганы керегинде» јөбин шүўже-ри өткөн. Шинжүчилер партийный јакылталарды бүдүрип турганы керегинде улай ла отчет эткилейт, олар ончозы политүредүнин кружокторында үренгилейт.

Группага ла постторго тоомјылу, ишти јакшы билер, ченемелдү, једикпестерге күүн-кайрал јок улус тудулган. 45 шинжүчиден 33 кижии КПСС-тин члени, 15 кижии јурт хозјайствонин специалисттери, бежүзи механизаторлор, арткандары тегин колхозчылар.

Группанын ижинин планы колхозтогы партбюронын заседаниезинде шүўжилип, јөптөлип јат. Олордын өткүрген шинжүзинин материалдарын улай ла партийный организациянын ла колхозтын правлениезинин јуундарында көрүп јадылар. Шак анайда, малдын тоозын чокумдап көрөр рейд өткүрер тушта 2936 салковойго турар мал јетпей турганы јарталган. Шинжүчилердин шүўлтези аайынча колхозтын правлениези бу чыгымды бурулу улустан төлөттирип алган.

Кан-Оозы аймакта «Ленинский наказ» колхозтын Михаил Соркович Ишминге башкарткан албаты шинжүчилеринин ижи көрүмјилү. Анда иштеп турган 17 шинжүчинин кажызы ла чокум јакылталу, производствонин кажы бир бөлүги учун каруулу. Группанын заседаниелеринде олардын ижин көрүп, шүўжип јадылар. Группа јангыс ла 1975 јылда 27 катап јүзүн-башка шинжүлер өткүрген. Анда

төс ајару малдан алар продукталарды көптө-
дөр аргаларды тузаланарына, иштин чын-
дыйын бийиктедерине, колхозтын јөөжөзин
чеберлеерине эдилген.

Шебалин аймакта Эјегандагы совхозтын
албаты шинжүчилери көп тузалу иштер бү-
дүргилейт. Мынызы јолду. Совхозтын партий-
ный комитеди албаты шинжүчилердин шүүл-
телерин јаантайын ајарып угуп, оларды јөмөп
јат. Шинжүчилердин группазы (председатели
Егор Григорьевич Кулагин) албатыхозяйст-
венный пландарды ла јакылталарды бүдүре-
рине билдирлү болужын јетирип, јалјырларла,
эш-неме керектебестерле тартыжарына, ишти
төзөөрине ле дисциплинаны тыгыдарына јө-
мөлтөзин јетирет. Өткөн јылда шинжүчилер
45 катап шинжүлер, рейдтер, көрүлер өткүр-
гендер. Мында шинжү өткүреринде јурт хо-
зяйствонунг специалисттери, Советтердин де-
путаттары, «комсомольский прожекторлор-
дын» члендери туружып јадылар.

Эјегандагы совхоз тогузынчы бешјылдык-
тын албатыхозяйственный пландарын өйиней-
озо бүдүрип, РСФСР-дин Министрлеринин
Соведининг, ВЦСПС-тин, ВЛКСМ-нин Төс Ко-
митедининг улалып јүрер Кызыл Маанызыла
кайралдатканында албаты шинжүчилердин
де јаан үлүзи бар болгон. Хозяйство быјыл да
јарым јылда малдан продукталар алар ла
государствого садар планын јенүлү бүдүрди.

Ондой аймакта Карл Маркстын адыла
адалган колхозто албаты шинжүзининг груп-
пазы сүттин чындыйын бийиктедерин төс аја-
руда тудуп, ферманын ишчилерин бу јанынан
тартыжуга көдүрип туру.

Турачак аймактын албаты шинжүчилери экономиканы өскүреринин сурактарын ончо жанынан тереңжиде шиндеп көрүп турулар. Аймактын агашпромхозторында ла совхозторында ичбойындагы аргаларды толо тузала-нары жанынан өткүрилген шинжүдө 150-нен ажыра улус турушкан. Олордын шүүлтелери-ле предприятиелерде ле хозяйстволордо план-да темдектелгенине үзеери 17,5 мун салковой-дын материальный байлыгы албаты-хозяйст-вонын керегине кийдирилген.

Je партийный организациялардын ижин шиндеп көрүп тура, областта албаты шинжү-нин органдарынын ижин партийный жанынан башкалары КПСС-тин XXV съездинин тур-гускан некелтелеринин кемине жетире көдү-рилбеген деп темдектеерге келижет.

Кезик аймактарда партийный организация-лар группалардын ла посттордын ижине жет-кил ајару этпей, олордын ижин ујан башка-рып турган учуралдар бар. Комитеттердин, группалардын ла посттордын ајарузы тос-учурлу сурактарга — иштин арбынын ла чындыйын бийиктедерине, производствонин тузазын көдүрерине жетире ууландырылбайт.

Бир кезек хозяйстволор ло предприятиелер план-јакылталарды бүдүрбей јадылар. Кол-хозтордо ло совхозтордо малдын угын јаран-дырар, продуктивнозын көдүрер, азыралдын базанын тыгыдар иштер ајдары јок араай өдүп јат. Хозяйстволордо ло предприятиелер-де акча-јөөжөни мензинери ле уурдаары, көр-гүзүлерди кей-төгүнле көптөдөри эмдиге је-тире јоголтылбаган.

Албаты шинжүнин комитеттери ле группа-

лары андый једикпес-тутактарла күүн-кайрал јок тартыжуны уйан өткүрип јадылар. Андый керектер јербойындагы партийный организациялар шинжүнийн органдарын башкарарын бош салып, керектү болуш ла некелте этпей турганынан улам болуп јат.

Шебалиндеги совхозтын партийный организациязынын комитеди ле цеховой парторганизациялары албаты шинжүчилердин алдына чокум задачалар тургуспай, анда иштеген коммунисттерге кату некелтелер этпей јадылар. Партийный башкарту уйан болгонынан улам албаты шинжүнийн группалары ла постторы фермаларда производственный керектерге салтарын калай јетирип јадылар. Чичке-Чаргыдагы, Јаан-Чаргыдагы, Апшыйактудагы, Кумалырдагы фермаларда группанын јуундары өткүрилбейт, шинжүчилерде чокум јакылта јок.

Мындый ок једикпестер Улаган аймакта «Советский Алтай» совхозто, городто авто-транспортный предприятиде, «Горно-Алтайскјуртстрой» тресттин кезик предприятие-леринде, эткомбинатта, кирпич эдер заводто, өдүк көктөөр фабрикада ла өскөлөринде де бар.

Бу күндерде Кан-Оозы аймакта КПСС-тин XXII съездинин адыла адалган колхозтон, Карымдагы совхозтон, Көксуу-Оозы аймактын совхозторынан заводко јабыс чындыйлу, кислотнозы бийик сүт келип туру. Албатынын шинжүчилери мындый керекти түрген ајаруга алып, оны јоголторына ийде-күчин ууландырар учурлу.

Партийный организациялардын алдында

турган задача албатынын шинжүчилеринин ижин билгир ле јаантайын башкараны, олардын шүүлтелерин, кандый ла једикпес-тутактарла өткүрип турган тартыжузын јөмөп, болужары болуп јат.

Эмди өйдө партийный организациялардын, албаты шинжүнин органдарынын ајарузы КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин бүдүрерине, кажы ла предприятие, колхоз ло совхоз государственнй пландарды ла јакылталарды бүдүрерине, иштин арбынын ла чындыйын көдүрерине, ишкүчиле јаткандарга иштеерге ле јуртаарга јакшынак айалга төзөөрин јеткилдеерине ууландырылар учурлу.

А. Дубов

КИЧЕЕП ИШТЕГЕНИНИНГ ШЫЛТУУНДА

Ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын Кан-Оозындагы аймакисполкомынын култура бөлүгинде комсомолдордын үредүзинин «коммунистический моральдын төзөлгөлөрүн» үренип турган кружоктын пропагандизи болуп Эльвира Кедешевна Тарбанаева иштеп туру.

Эльвира Кедешевна — билгири көп лө те-рен, ончо јанынан јакшы белетелген, таскадулу пропагандист. Бойы улусла иштеерин сүйүп, пропагандисттин ижине бастыра билерин берип иштеп турган кижикружокто үренип турган улуста јаан тоомјыда. Сөстин кижиге сүреен јаан учурлузын, чек ле материальный ийделүзин пропагандист нөк. Тарбанаева јакшы билер. Пропагандисттин сөзи кижиге јеткен, онын көксине өткөн согында ол кижини оморкодып, көдүрип јат, болбогодый немени болдырар, эдилбегедий керекти эттирер. Мында Коммунистический партиянын сөзинин, марксизм-ленинизмнин үредүзинин улу ийдези.

Эльвира Кедешевна кружокто үренип турган јиит уулдар ла кыстар марксизм-ленинизмнин теориязын јилбиркеп үрензин деп тын кичеенет. Анайда кичеенгенинин шылтуунда комсомолдор кружокто марксизм-ленинизмнин теориязын јилбиркеп үренип јадылар. Нөк. Тарбанаева өдөтөн кажы ла үредүге

бойы јакшы белетенип јат. Андый ок белетеништи үренип турган улустаң некеп турганының шылтузында оның кружогына жүрүп турган комсомолдор берген литератураны ончозын кычырып, конспекттеп, келер үредүге јакшы белетенип алгылайт. Эльвира Кедешевна программада айдылган литература аайынча куучын өткүрип, кажы произведениеле канайда иштеерин, кандый суракка ајару эдерин, нени конспекттейтенин јартап айдып берип турат.

Анайда белетенип алала, өткүрген үредү бийик кеминде өдөт. Үренип турган теманың ончо сурактары аайынча бастыра улус јакшы белетенет, куучын айдар улус көп, блааш-тартыш болуп јат. Ол дезе үренип турган материалды теренжиде билип аларга тузалу. Угаачылар кем канайда белетенгенин айдып, бойбойынан ченемел алып, үренип јадылар. Учунда пропагандист кем кажы суракты канайда јартаганын, јакшызын ле једикпезин айдып берет.

Темдектезе, «Өмөлөжөри — коммунистический моральдың төс ээжизи», «Советский патриотизм ле социалистический интернационализм», «Нравственный јайым ла кижии каруулу болоры» деп сурактар аайынча кружокто үренип тургандар кыска докладтар эдерде, көп улус бу сурактар аайынча бойлорының шүүлтелерин айттылар.

Бу сурактар аайынча куучын айдатан улусты көстөйлө, Эльвира Кедешевна ологго план тургузарга болушты, керектү литератураны айдып береле, бойлорының коллективтеринин ижин темдек эдип алыгар деп јакыган.

Пропагандисттин ижи — јенгил иш эмес. Кажы ла үредүде јангы эп-сүме табып тузала-нарын керексип јат. Нөк. Тарбанаева бу ишке бойынын күчин кысканбайт. Кажы ла үредү өткөн сайын јиит пропагандисттин ченемели ле таскамалы байып, билери көптөп туру.

Эльвира Кедешевна өткүрип турган үредүлеринде кружокто үренип тургандарга коммунизмди бүдүрип турган улустын моралинин төс ээжилерин јартап, шак бу ээжилерге јиит уулдарды ла кыстарды тазыктырарга кичеенип јат.

Нөк. Тарбанаеванын кружогында 25 кижии үренип туру. Олор аймакисполкомнын култура бөлүгинин, културанын Туразынын, библиотеकанын ишчилери. Ончозы орто ло бийик үредүлү улус. Эльвира Кедешевна ол айалганы ајаруга алып, коммунистический моральдын ээжилерин теренжиде таркадарга кружокто үренип турган комсомолдорло кожо көп общественный иш өткүрет. Ол иштерде: кычыраачылардын конференцияларын өткүрери, жүзүн-башка көргүзүлү агитация јазаары, кычырган книгалардын учурын шүүжери ле өскөзи де.

Эльвира Кедешевна Тарбанаеванын өткүрип турган үредүлери идейный бийик кеминде өдүп, јиит уулдарды ла кыстарды коммунистический моральдын ээжилерине тазыктырат. Ол кыстар ла уулдар оноң ары бойлоры коммунистический моральдын ээжилери учун эрчимдү тартыжарлар.

Р. Саймунова

**ЕВРОПАДАГЫ КОММУНИСТИЧЕСКИЙ ЛЕ
ИШМЕКЧИ ПАРТИЯЛАРДЫН
КОНФЕРЕНЦИЯЗЫНЫН ИТОГТОРЫ ААЙЫНЧА
КУУЧЫНДАРДЫН, ДОКЛАДТАРДЫН ЛА
ЛЕКЦИЯЛАРДЫН ТЕМАЛАРЫ**

1. Берлиндеги Конференциянын итогтогы — Европада амыр-энчү, өмөлжөри ле социальный ичкери өзөри учун тартыжуга жаан жөмөлтө.

2. Европанын коммунистический ле ишмекчи партияларынын Берлинде өткөн Конференциязынын учуры олардын интернациональный өмөлжөрин ле колбуларын тыгыдарында.

3. Нөкөр Л. И. Брежневтин куучыны — Европанын коммунистический ле ишмекчи партияларынын Берлиндеги Конференцияда болгон тэс керек, творческий марксизм-ленинизмнин жаан учурулу документи.

4. Берлиндеги конференциянын итоговый документи — Европада амыр-энчүни тыгыдары учун, жеткер жок болорын, өмөлжөрин ле социальный ичкери өзөри учун тартыжунын элбек программазы.

5. Экинчи телекейлик жуунын кийнинде Европада болгон кубулталар .

6. СССР-дин ич жанындагы ла тыш жанындагы политиказы — кижиликтин келер өйдөги ырысту жүрүми учун бастыра телекейдин коммунисттеринин текши тартыжузына жөмөлтө.

7. Европанын коммунистический ле иш-

мекчи партияларынын Конференциясында турушкандар империализмге удурлашкан тартыжуда, амыр-энчү ле социальный ичкери өзүм учун тартыжуда Советский Союзтын учуры керегинде айткандары.

8. Амыр-энчү ле телекейдин албатылары ортодо өмөлөжөри учун, албатылардын жайымы ла камааны жок болоры учун мынан арыгы тартыжунын КПСС-тин XXV съезди жараткан Программанынын исторический учуры.

9. Социалистический госуларстволор, капиталдын ороондорында ишмекчилердин тартыжузы, национально-жайымданаары учун тартыжу — эмдиги өйдин төс революционный ийделери.

10. Жагы телекейлик жууны болдыртпазы, жеткер жок болорын ла телекейде кату айалганы мынан ары там жымжадаары учун тартыжуда социалистический госуларстволордын сүреен жаан учуры.

11. Ишмекчи класс — ишкүчиле жаткан бастыра албаты-калыктын жылбүлерин көргүзип, обществонын өзүмин баштап турган ийде.

12. Амыр-энчү ле социальный ичкери өзүм учун тартыжуда ишмекчи класстын ла онын башчызы болгон коммунистический партиялардын учуры бийиктеп турганы.

13. Жайымга ла камаан жок болорына једип алган албатылар, военный биригүлерге кожулбаган ороондор — телекейде тоомжулу ийде.

14. Амыр-энчү коштой турары — башка-башка социальный өзүмдү госуларстволордын ортодо колбулар төс јерге тура бергени.

15. Текшиевропейский јууннын учында кол салган документ — госуударстволор амыр-энчү колбуларлу болуп өмөлөжөтөн ээжилер.

16. Берлиндеги конференция Европада јуу-јепселдерди јоголторы ла јеткер јок болорын тынгыдары јанынанг эрчимдү иш өткүргени ажыра кату айалганы јымжадар ишти элбедери керегинде.

17. Берлиндеги конференция фашизмди унына јетире јоголторы, демократияны ла национальный камаан јок болорын тынгыдары керегинде.

18. Берлиндеги конференция албатылар ортодо тузалу өмөлөжөрин элбедери ле бой-бойлорын ондожорын тынгыдары керегинде.

19. Берлиндеги конференция бастыра телекейде амыр-энчү ле социальный ичкери өзөри учун тартыжу керегинде.

20. Берлиндеги конференция телекейдеги кату айалганы јымжадарынын өштүлери ле тартыжунын јаан учурлу задачазы керегинде.

21. Империализмнин политиказы — амыр-энчүге, албатылар камааны јок ло тенг праволорлу болорына төс јеткер.

22. Башка-башка ороондордогы айалганы ла национальный ээжи-јандарды, анайда ок исторический өзүмнинг текши закондорын аја-руга алары демократия ле социализм учун тартыжуга кыйалта јоктонг керектү.

23. Амыр-энчү учун тартыжу социальный ичкери өзүм учун тартыжула үзүк јок колбулу болгоны.

24. Маркстынг, Энгельстинг, Лениннинг үредүзи — коммунисттер бирлик болорынын ла интернациональный өмөлөжөрининг төзөлгөзи.

25. Пролетарский интернационализм — ишмекчи класстың ченелген ле тың ийдези.

26. Берлиндеги конференция империализм-нинг реакциязының эп-аргазы боло берген антикоммунизмге удурлаштыра күүн-кайралы јок тартыжары керегинде.

27. Капитализм — келер өйи јок общество.

28. Капитализмнің текши кызалангы эмдиги өйдө теренжигени.

29. Социализм — кижилик ичкери өзүп бз-раткан кыйалта јок керектү айалга.

30. Социалистический демократия — албатының јанын тыңытканы.

31. КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин жүрүмде бүдүргени — совет албатының коммунизмди бүдүреринде, бастыра телекейде амыр-энчүни тыңыдарында јаны јенүлер јеткилдеер тös арга.

КИЖИНИНГ НАЛЫЗЫ ЛА КАНАДЫ

Бистин совет албаты бойынын төрөл партиязынын 25-чи съездинин кийнинде иште ле жүрүмде жаңы жегүлерге јединерге јарт амаду, јаркынду санаа алынды. Туулу Алтайдын бичиичилери бу жаңы бешјылдыкта төрөл литературазын Бастырасоюзный көрүмјилү текпишке чыгарарга күјүренгилеп јат.

Јүрүм күннен күнге өрө көдүрилип, өнжип турганынын шылтузында албаты-јоннын культуразы да, билер-көрөри де база бийиктеп, јаранып туру. Эмдиги өйдө кийим-тудум да, аш-курсак та јанынан комудап айдар арга јок. Ончозы јеткил, ончозы бар. Онын да учун эмди кажы ла советский кижии бойынын билгирин бийиктедерге, күүн-санаазынын байлыгын элбедерге амадап јат. Је кандый ла амаду, кандый ла сананып алган шүүлте жүрүмде бойы алдынан, неден де камааны јок бүтпези јолду. Кижии искусстводо до, наукада да болзын, терен билгири јок јаан јол алып албас. Онын учун бүгүнгги күннин кижизи бичикке јаан ајару салат. Эмди кажы ла библиотекада да, ыраак турлуларда да, өлөн белетеп турган бригадаларда да, бир сөслө, кайда ла болзо, бичиктин үстине энчейген улус сүрекей көп. Книгаларда кижиликтин јараш күүни, јаркынду санаазы, јалбышту сүүжи керегинде айдылган. Ол керегинде кычырган, көпти билген кижии бойы да јаранып, жаңырып, жүрүми өрө өнжип јат.

Бистин ороондо бичик көп-көп тилдерле кепке базылып чыгат. Ол тоодо алтай писательдердин бичиктери орус, тува, казах, хакас, якут ла онон до өскө тилдерле кепке базылып, орооныстын көп тилдерлү литературазынын текши тоозына киргени база јаан учурлу. Ойгор башчыбыс Лениннин берген бу эн јаан энчизинин бирүзин бис бийик баалап ла кичеенип, онон ары өскүрерине күүренип жадыс.

Бистин издательство өткөн бешжылдыкта 1 миллион 400 мун экземплярдан ажыра бичиктер кепке базып чыгарган. Жартап айтса, издательство бойынын алдына тургузып алган задачазын артыгынча бүдүрген. Бичиичилер литературанын кажы ла бөлүгинде: прозада да, поэзияда да, публицистикада да эрчимдү туруштылар. Кычыраачылар Л. В. Кокышевтин «Амаду» деп калганчы бичигин, М. К. Качкышевтин «Айыл үстинде тандак» деген повезин жылу уткыгандар. Анайда ок бичиичи Жыбаш Каинчиннин ады-жолы жагыс ла бистин область ичинде жарлу эмес, је ороон до ичинде текши жар алынды. Оны «Дружба народов» журнал 1974—1975 жылдарда эки катап сыйлады. Жыбаш Каинчинди жагыс ла бойынын творчествозы учун эмес, је онойдо ок онын културадагы жакшынак ижи учун «Знак почета» орденле башкару база бийик баалап, кайралдаган. Бу једимдер, бу сүүнчилер бастыра алтай литературага деп ондоор керек.

Эмди онынчы бешжылдыктын баштапкы жылынын жарымы өдө берди. Бу жарым жылдын туркунына бистин издательствонин ижиншиндеп көртөндө, коллектив бойынын алдына

тургузып алган амадузын жарамыкту бүдүргөн. Озо ло баштап, «Алтай Лениниана» деп бичик кепке базылып чыкканын аңылу темдектеер керек. Бу сүрекей жаан учурлу бичик. Мында алтай албатынын Ленин керегинде айткан сөзи, сананган санаазы, сүүген сүүжи керегинде. Оныла коштой, КПСС-тин 25-чи съездинин материалдары алдынан база бичик болуп чыкты.

Бистин эн көп кычыраачыларыс — ол балдар. Олорго солонгудый жүзүн-жүүр журукту, будукту бичиктер чыгарары жаан учурлу. Жаңы өзүп жаткан жинт үйе жаңыс ла албаты чүмдеген жараш ла улу искусствону үренер ле билер эмес, је анайда ок олар төрөл ар-бүткеннин «тилин ле кожоңын» база ондоп ло билзин деп, тургуза өйдө алтай школдорго жүзүн-башка будуктарлу жараш кееркемел бичиктер чыгарарга амадайт. Баштапкы үч класс-тын математикаларын, букварьди, ар-бүткенди үренери деп бичикти бис көп өндү эдип кепке базып жадыс. Бу иштер башталган да болзо, је анда једикпестер јок деп айдарга болбос. Алтай балдарды ат-нерелү жүрүмле, приключенческий литературала таныштырбай ла анайда ок драматургия өспөй турганы — ол бистин бичиичилердин туура салбай бүдүрөтөн бүгүңги күннин некелтези болуп јат. Бүгүңги күнде А. Ередеев, К. Кошев, Б. Суркашев, Э. Тоюшев ле өскө дө авторлор балдарга учурлап, јакшынак произведениелер чыгаргылаган. Је ол тематический јанынан бир бүдүмдү бичиктер. А бистин балдарга башка-башка жанрлу произведениелер керек.

Жарым јылдын туркунына прозадан да, поэзиядан да коомой эмес бичиктер кепке базы-

лып чыкты. J. Каинчиннин «Койчылар» деген повези ле куучындары, «От-јалбышту јолдор-ло» деген көп тоолу авторлордын очерктеринин јуунтызы ла «Пьесалар» деген бичик, Б. Суркашевтин «Јакшы болзын, турналар», К. Кошевтин «Туулар сайын туралар», А. Адаровтын «Алтын јерим — Алтайым», П. Самыктын «Алагүн јааш» деген үлгерлердин јуунтызы кепке базылып чыккылаган. Анайда ок композиторлор А. Тозыяковтын ла В. Хохолковтын «Чаабычак» деп балдарга учурлаган кожондордын јуунтызы ак-јарыкты база көрди.

Л. Кокышевтин орус тилге көчүрилген «Туулардан түшкен балдар» деген повези, А. Ередеевтин «Бозомтык тандак» деген үлгерлердин јуунтызы бу ла јуук өйлөрдө кепке базылып чыгар.

Келер јылдарда И. Шинжиннин, И. Белековтын, И. Кочеевтин, Б. Укачиннин ле өскөлөринин де јуунтыларын бистинг издательство кепке базарга белетеп јат. «Өйдин некелтези — жүректе» деген бичикте партиянын 25-чи съездинин јөптөри жүрүмде канайда бүдүп турганы керегинде писательдердин статьялары, очерктери, шүүлтелери болор.

Бир сөслө, бистинг литература келер јылдарда бүгүнгизинен артык экпинле өзөр жүрүмнин кажы ла бөлүгинде терен ле элбек шүүлтелер эдип, төрөл партиябыстын көргүскен јаркынду јолыла ичкери јангы алтамдарла барганын бүгүнги күнде кепке базылып чыккан произведениялар керелейт. Онын учун литература бичик — бистинг јуук најыбыс та, амадаган јаан амадуга једетен канадыс та.

К. Төлөсөв

БАЖАЛЫКТАР

Аш жуунадарына — партийный кичеemel	1
Јашöскүримле таскадулу ишти јарандырар	6
Азырал белетеер öйдöги массово-политический иш	16
Јүрүмнинг некелтези ле писатель	21
Комсомолдор малга азырал белетееринде	28
Китайла эмдиги öйдöги айалга	32
Строительствонинг кемин ле чындыйын бийиктедер	38
Ўргүлјиге најылык	43
Албатынын шинжүзине — партийный башкарту	47
Кичеep иштегенининг шылтуунда	56
Европадагы коммунистический ле ишмекчи партиялардын Конференциязынын итогторы аайынча куучындардын, докладтардын ла лекциялардын темалары	59
Кижининг најызы ла канады	63

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 17/VIII 1976 г. Формат 70×90¹/₃₂.
Уч.-изд. л. 2,5. Усл. п. л. 2,48. Тираж 931 экз. Заказ
3131. Цена 4 коп. АН 22912.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного изда-
тельства, г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36.
Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча